

Handleiding Keurmethodiek Harzer zangkanaries

VOORWOORD

Als gevolg van de samenwerking tussen de Nederlandse – en Algemene Bond, is er flink gesleuteld aan de keursystemen zoals deze bestonden. Beide bonden hadden een eigen systeem, gelukkig waren er veel raakvlakken maar ook discrepanties in de methodiek.

Na behoorlijk wat tijdinvestering in de vorm van vergaderingen met de betrokken technische commissies zijn we uiteindelijk gekomen tot een verantwoord keursysteem met een methodiek welk voor een deel gerelateerd is aan het reeds bestaande C.O.M.-systeem.

Ons streven was een uniformiteit te realiseren in een keurmethodiek welke een garantie biedt voor optimaal keuren, m.a.w. volgen van een protocol dat voor elke keurmeester een leidraad is.

De meest in het oog springende veranderingen zijn terug te vinden in de hoofdstukken 7 en 11, te weten kloeken en toekennen klankbeeld.

Wanneer men nadenkt over deze aanpassingen dan valt meteen op, de vereenvoudiging die is ontstaan. Dit geldt zeker voor het toekennen van de punten voor klankbeeld, uniformiteit is hier zeker gegarandeerd.

Wij hopen dat deze lesbrief voor elke liefhebber en keurmeester meer inzicht verschaft in de waardering van onze Harzers, die mogelijk bijdraagt tot toename van het onderling begrip en zeker ook vertrouwen en zo de Harzersport naar een sportief hoogtepunt voert.

1 oktober 2016

Namens de technische commissies van de A.N.B.v.V. en N.B.v.V.
J. Bakhuizen.

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
Voorwoord	2
Beredeneerde basis voor het bewaardigen van de toeren.	4
Toelichting standardeisen	6
Principes die ten grondslag liggen aan de systematische cijferbalk.	9
Hoofdstuk 1 Algemeen	11
Hoofdstuk 2 Toerenrepertoire	13
Hoofdstuk 3 Holrollen	15
Hoofdstuk 4 Knorren	19
Hoofdstuk 5 Waterrollen	22
Hoofdstuk 6 Schokkels	25
Hoofdstuk 7 Kloeken	29
Hoofdstuk 8 Holkringels	34
Hoofdstuk 9 Fluiten	37
Hoofdstuk 10 Klingel en klingelrol	40
Hoofdstuk 11 Klankbeeld	42
Hoofdstuk 12 Stamharmonie	43
Hoofdstuk 13 Predikaatpunten	45
Hoofdstuk 14 Toerafwijkingen en foutieve toeren	46
Schematisch overzicht bij de waardentoeren	47
Hoofdstuk 15 Zangstammen en stamvorming	48
Hoofdstuk 16 Kleurzangkanaries	49

BEREDENEERDE BASIS VOOR HET BEWAARDIGEN VAN DE TOEREN

Ons keursysteem berust op de driedeelbaarheid, op de indeling: **voldoende, goed en zeer goed.**

De grondtonen van de hoofdtoeren en van de middentoeren zijn U, O, en OE.

Men kan niet aan de indruk ontkomen, dat er een verband bestaat tussen de termen voldoende, goed en zeer goed en de telkens terugkerende waarde klinkers U, O, en OE.

Om een systematische beoordeling mogelijk te maken voerden we het begrip standardeisen in.

Wat verstaan we onder standardeis van een toer?

Hieronder verstaan we dat de vogel de toer zingt, zoals deze feitelijk gezongen dient te worden.

Standaardeisen , die voor alle toeren gelden.

- 1. Zuivere klinker.**
- 2. Juiste medeklinker(s).**
- 3. Evenwicht tussen de klinker en de medeklinker(s).**
- 4. Typische opeenvolging van de toerlettergrepen.**
- 5. Van voldoende lengte/ in voldoende aantal gebracht.**

We gaan dit met een voorbeeld verduidelijken en we kiezen daarvoor de gewone afgezette kloek op de klinker U. De U is helder van klank, dus niet wazig en geen bijgeluiden. Aan de medeklinkers mankeert niets, dus de standaardmedeklinkers worden duidelijk gebracht en ook de sluitingsmedeklinker K is aanwezig. Klinker en medeklinkers houden elkaar in evenwicht, het is dus geen harde of stotende kloek. De kloek wordt duidelijk afgezet gebracht, en niet te snel.

Er worden ook voldoende kloeken achter elkaar gebracht. We kunnen ons op deze klinker U geen betere kloeken voorstellen. Beter kunnen ze alleen nog worden als ze op de O of OE worden gebracht. Nu de vraag: Waar waarderen we deze afgezette kloek op de cijferbalk in het U-gebied?

Het voldoende gebied – het U-gebied – omvat voor een kloektoer de volgende cijfers 1 t/m 3.

Met een waardering van 2 punten zitten we goed. We kunnen dan nog naar beneden en naar boven bijstellen zonder het voldoende gebied te verlaten.

Wij zijn al redenerende tot de conclusie gekomen, dat de standaarduitvoering van één toervariant (in het voorbeeld de gewone afgezette kloek op klinker U) logisch moet vallen in het middengebied. Het middengebied is het goede in het klankgebied U , of anders gezegd: Het middengebied is het goede in het voldoende. Dit klinkt even vreemd, maar is wel juist.

Elk klankgebied, dus het U, O en OE – gebied zijn op grond van de driedeelbaarheid weer onder te verdelen in drie gebieden: **voldoende, goed en zeer goed.**

Na deze uitleg kan iedere keurmeester antwoord geven op de vraag:

- Wat zijn kloeken van twee punten op de keurlijst ?

De cijfers welke geschreven worden door de keurmeesters moeten te beredeneren zijn. Ze hoeven zeker niet precies gelijk te zijn met die van zijn collega's, maar ze zouden wel in hetzelfde gebied moeten liggen. De cijferbalk laat bij alle toeren een speling toe. Bij de hoofdtoeren is de speling drie punten.

Bij de middentoeren twee punten. Bij de kloektoeren nieuwe stijl slechts één punt.

Als we nu al redenerend tot de conclusie komen dat de gewone afgezette kloek op U in standaard uitvoering gebracht beoordeeld moet worden met het cijfer twee dan moet deze toer op O in standaarduitvoering beoordeeld worden met een vijf en in het OE gebied in standaard uitvoering gebracht beoordeeld worden met een acht.

Dit lijkt wat hoog, maar we moeten ons wel realiseren dat we met een standaarduitvoering van de afgezette kloek te maken hebben. Dat betekent dat we ons geen betere kunnen voorstellen.

Het is niet te verantwoorden, dat we voor één toervorm al is deze nog zo uitmuntend gebracht in het zeer goede van voldoende of in het zeer goede van goed of in het zeer goede van zeer goed wordt gewaardeerd.

Dit heeft te maken met het gegeven dat alle toeren in het meervoud op de keurlijst staan.

Het zal u opgevallen zijn dat de drie klankgebieden:

- Het U gebied (VOLDOENDE).
- Het O gebied (GOED).
- Het OE gebied (ZEER GOED).

Nog eens onderverdeeld zijn in voldoende , goed en zeer goed. Dit is niet gedaan om het ingewikkelder te maken, maar omdat we die onderverdeling nodig hebben om de standaarduitvoering van een willekeurige toer al redenerend op de juiste plaats te kunnen onderbrengen.

TOELICHTING BIJ DE STANDAARDEISEN.

De beoordeling van de toeren berust op het beginsel van de enkeltoerenbewaardiging, dat wil zeggen, dat de toer op zich beoordeeld wordt. De eenheid van zang wordt beoordeeld onder stamharmonie. Om een toer langs systematische weg te kunnen bewaardigen voerden we het begrip standaarddeis in. Daaronder dient te worden verstaan: de som van de eisen die we aan de toer in een bepaalde toonligging (U-O-OE) stellen. Het lied is opgebouwd uit een wisselend aantal op elkaar volgende toeren en deze toeren zijn weer opgebouwd uit elkaar opvolgende toerlettergrepen in zeer snelle opeenvolging of in een langzamere opeenvolging.

De eisen, die aan een toer gesteld worden moeten we allemaal kunnen herleiden tot:

- A. De toerlettergrepen.**
- B. De voor de toer typische opeenvolging van de toerlettergrepen.**
- C. Lengte van de toer en in voldoende aantal gebracht.**

We gaan deze drie onderdelen nader analyseren.

A . De toerlettergrepen.

De toerlettergreep bestaat uit klinker en medeklinker(s). die elkaar in evenwicht dienen te houden en hieruit volgen dan de volgende standaarddeisen:

1. Zuivere klinker.

De voor bewaardiging in aanmerking komende klinkers , die we waardeklinters noemen zijn : IE, U, UU, O, OO, OE en de A in de lachschokkel. Deze moeten helder zijn en vrij van elk bijgeluid, de klank (klinker) is in muzikaal opzicht het voornaamste element in de toerlettergreep.

Andere dan de per toer aangegeven waardeklinters vallen buiten de beoordeling.

Op de tweede plaats volgt de medeklinker. De naam zegt het reeds, de medeklinker heeft op zichzelf geen klank, doch klinkt mee. Als tweede eis krijgen we dus:

2. Juiste medeklinker.

Voor alle toeren gelden standaardmedeklinkers en wij moeten bedacht zijn op:

- Weglaten van de medeklinker(s);
- Beginnen met toervreemde medeklinker(s);
- Invoegen van toervreemde medeklinker(s);
- Eindigen op toervreemde medeklinker(s).

Hetgeen kan variëren van nauwelijks klankontaardend of storend tot volledige vervanging van de standaard medeklinker en daardoor grote ontaarding van de toer.

Het niet aanwezig zijn van de standaard medeklinker(s) verlaagt steeds de waarde. De toer wordt echter niet uitgesloten voor beoordeling.

3. Evenwicht tussen klinker en medeklinker.

Als de juiste standaardmedeklinker aanwezig is, geldt daarvoor de eis, dat deze op de juiste manier voortgebracht wordt. Namelijk in evenwichtige sterkte met de klinker. Een geregeld voorkomende afwijking is , dat de medeklinker overheerst. Dit overheersen vinden we terug onder de afwijkingen; stotend, hard en gedrukt. Het evenwicht kan ook verstoord zijn doordat de klinker te lang wordt aangehouden. De afwijkingen noemen we dan getrokken of slepend.

B. De voor de toer typische opeenvolging van de toerlettergrepen.

Afhankelijk van de toer waarmee we te maken hebben volgen daaruit de volgende eisen:

- Zuiver rollende vorm.
- Zuiver afgezette vorm.
- Licht afgezet en vorm ofwel verbonden vorm.

Ofschoon we onder de afwijkingen daarvoor geen speciale benamingen hebben, mag het duidelijk zijn dat we ook hieraan alle aandacht moeten schenken.

Fluiten kunnen te snel zijn, te gejaagd terwijl de standaard zegt dat ze in een rustig tempo moeten worden voorgedragen.

Holklingels kunnen vooral op het einde wel eens slepend worden.

Let op, afgezette kloeken kunnen zo snel worden gebracht dat ze het ritme van kettingkloeken benaderen, deze worden apart beoordeeld onder het item verbonden kloeken en is dus een variatie in de voordracht van de kloeken.

C. Lengte van de toer en in voldoende aantal gebracht.

Bij zuiver rollende toeren is de lengte medebepalend voor de bewaardiging. Dit zelfde begrip lengte komt bij de afgezette toeren terug in de omschrijving: in voldoende aantal gebracht. De lengte eis kan niet in een tijdspanne worden vastgelegd net zo min als er een cijfer genoemd wordt voor voldoende aantal. Bijvoorbeeld één geblazen doe fluit op een zuiver oe kan NIET in aanmerking komen voor de standaardwaardering in het oe – gebied.

De onder A t/m C genoemde eisen gelden voor alle toeren. Bij enkele toeren speelt naast het evenwicht tussen klinker en medeklinker(s) een geheel ander evenwicht een rol, namelijk bij die toeren die als standardeis twee of drie klinkers hebben. Dit evenwicht wordt vereist bij vallende, stijgende en gebogen toervormen. Het al dan niet aanwezig zijn van evenwicht tussen de verschillende klinkers is bepalend voor de vraag of we te maken hebben met een standaarduitvoering. Bij afwezigheid van dit evenwicht en bij duidelijk overwicht van één klinker is die klinker bepalend voor de bewaardiging in dat klinkergebied (U, O, OE.).

SAMENVATTING:

- 1. Zuivere klinker.**
- 2. Juiste medeklinker.**
- 3. Evenwicht tussen klinker en medeklinker.**
- 4. Typische opeenvolging van de toerlettergrepen.**
- 5. Van voldoende lengte en in voldoende aantal gebracht.**

De standardeisen hebben tot doel een theoretisch ideaalbeeld voor elke toer op schrift te stellen en daarmee de bewaardiging naar een grotere eenheid te brengen. Wij zijn ervan uit gegaan dat een toer gezongen op U, O of OE bewaardigd moet kunnen worden binnen dat U, O of OE – gebied.

De standaarduitvoering wordt dan geplaatst steeds in het midden van zo'n gebied. Bij de eenvoudige toeren, de klingeltoeren, is er geen sprake van een U, O of OE –gebied.

Werkelijke standaard uitvoeringen zullen bij gedegen theoretische kennis niet aan de lopende band gehoord worden laat staan combinaties van standaarduitvoeringen. Juist omdat het keursysteem berust op de driedeelbaarheid van voldoende, goed en zeer goed zijn de standaarduitvoeringen nergens anders te plaatsen dan in het midden van voldoende, goed en zeer goed. Waardoor er naar boven toe speling blijft voor combinaties van standaarduitvoeringen. En waardoor er naar beneden toe speling overblijft voor standaarduitvoeringen met een kleinere of grotere afwijking.

Het gevolg hiervan is dat een toer gezongen op OE en deze is niet geheel standaard gebracht, steeds hoger bewaardigd wordt dan dezelfde toer op O of U gebracht

Zo gaven we voor een korte holrol op O al meer punten dan een wat langere versie op U.

Bij de hoofdtoeren hebben we voor de standaarduitvoering op U, O en OE, telkens drie cijfers beschikbaar.

Bij de middentoeren hebben we voor de standaarduitvoering op U, O en OE, telkens twee cijfers beschikbaar.

Logisch doordenkend zou men verwachten dat bij de eenvoudige toeren juist op grond van de driedeelbaarheid slechts één cijfer beschikbaar is dat cijfer is echter niet vast te stellen omdat er bij de eenvoudige toeren geen drie klankgebieden zijn doch slechts één klankgebied namelijk het IE – gebied .

De cijferbalk van de eenvoudige toeren volgt niet de systematiek.

PRINCIPES DIE TEN GRONDSLAG LIGGEN AAN DE SYSTEMATISCHE CIJFERBALK.

- A.** Voor de hoofd- en middentoeren geldt dat elke toer of toervariant die volgens de standaarduitvoering gezongen wordt, bewaardigd wordt in het goede van het U – gebied, in het goede van het O-gebied en in het goede van het OE – gebied.
- B.** Tekortkomingen aan de standaarduitvoering werken verlagend in dat gebied en niet lager dan dat gebied. Combinaties van varianten werken verhogend in dat gebied en niet hoger dan dat gebied.
- C.** Bij toeren die zich door hun aard bewegen over twee of drie klinkers, zoals dalende, stijgende en gebogen holrollen en de vallende en stijgende schokkels, wordt het beoordelingsgebied bepaald door de diepste klank. Als er evenwicht is tussen de klinkers. Onder evenwicht verstaan we dat de toerlengte op U gelijk is aan de toerlengte op O of OE.
Bij vallende schokkels overwegend op U gezongen en slechts éénmaal op O, hoort zo'n zangstuk te worden ingedeeld in het U-gebied omdat de U overheerst. Omgekeerd hoort dan ho, ho, ho, ho, hu thuis in het O –gebied omdat nu duidelijk de O overheerst.
- D.** De klankgebieden van U, O en OE moeten we zo strikt mogelijk aanhouden, omdat dit het hoofdprincipe van de bewaardiging is. We maken slechts één uitzondering, die zeer goed te verdedigen is door de toevoeging dat de overwegende klank het beoordelingsgebied bepaalt.
- E.** Bij een juiste toepassing krijgen de cijfers op de cijferbalk een tamelijk vastomlijnde betekenis, die in principe bij alle toeren parallel moet lopen. Eventuele uitzonderingen moeten per toer duidelijk aangegeven worden.
- 1. De voldoende cijfers in elk gebied geven aan dat de toeren in die toonligging onvolmaakt zijn, niet geheel beantwoorden aan de standaarduitvoering.**
 - 2. De goede cijfers van elk gebied geven aan dat de toeren in de toonligging standaard gezongen zijn.**
 - 3. De zeer goede cijfers in elk gebied geven aan dat er in die toonligging combinaties van toervarianten gezongen zijn.**
- F.** Bij de klingeltoeren kunnen we niet spreken van drie klankgebieden omdat de klingeltoeren alleen op de IE – gezongen worden. Gelet op de klank is er bij de klingeltoeren slechts één klankgebied en dat is het IE- gebied.
Bij de klingeltoeren onderscheiden we de klingel en de klingelrol. Natuurlijk geldt voor die toeren eveneens een standaarduitvoering.

De standaarduitvoering lag bij de hoofdtoeren steeds in het goede van zijn klankgebied (U, O en OE).
En er waren steeds drie cijfers voor beschikbaar.

De standaarduitvoering lag bij de middentoeren steeds in het goede van zijn klankgebied (U, O en OE) en er waren steeds twee cijfers voor beschikbaar.

Bij de middentoeren zijn voor elk klankgebied steeds twee cijfers beschikbaar. Dat biedt de keurmeester de mogelijkheid om de toervariant een rangorde te geven op grond van muzikaliteit en moeilijkheidsgraad.

Door het principe dat één enkele toervariant in standaarduitvoering gebracht, logisch alleen maar geplaatst kan worden in het goede van elk klankgebied, blijft er toch de speling, die het volkomen verantwoord maakt, dat de eenvoudigste toervariant op de laagste plaats wordt vastgelegd en dat de moeilijkste op de hoogste waardeplaats wordt vastgelegd.

Bij de standaard gezongen hoofdtoeren zijn per standaard gezongen hoofdtoer steeds drie cijfers beschikbaar voor elk klankgebied.

Zuiver systematisch zou men verwachten dat op grond van de driedeelbaarheid het schema er als volgt zou uitzien.

Als een hoofdtoer in standaarduitvoering gezongen wordt zijn er drie cijfers beschikbaar.

Als een middentoer in standaarduitvoering gezongen wordt zijn er twee cijfers beschikbaar.

Als een eenvoudige toer in standaarduitvoering gezongen wordt is er één cijfer beschikbaar.

- G.** De cijferbalk heeft als logisch gevolg dat de cijfers vast komen te liggen en verantwoord zijn. De waardering volgens de systematische cijferbalk kunnen wel eens anders worden dan de waarderingen die al in de praktijk ingeburgerd waren.
- H.** Een standaarduitvoering valt steeds in het goede van zijn klankgebied. Combinaties van standaardvormen kunnen in het zeer goede van een klankgebied bewaardigd worden.
- I.** Als de cijferbalk werkelijk systematisch is schrijft hij de waardering voor. Een systeem dwingt namelijk door de logica die erachter zit.

HOOFDSTUK 1. ALGEMEEN

Het oorspronkelijke lied van de kanarievogel heeft in de loop van de jaren, onder invloed van diverse kwekers zijn oervorm verloren. Door deze mensen is een prachtig kunstgezag geschapen. Wanneer in het verleden de wilde kanarie door Portugese zeevaarders werd meegenomen om in hun land verkocht te worden, hebben deze zeelui nimmer kunnen vermoeden welk een grote toekomst dat kleine vogeltje tegemoet ging.

De overleving wil, dat een met kanarievogels beladen schip in de Middellandse zee schipbreuk leed en dat men besloot de vogels de vrijheid te geven om ze van de verdrinkingsdood te redden. Op deze wijze zouden de kanaries in Italië terecht zijn gekomen.

Het zijn de Duitsers geweest, die de grote eer toekomst de mogelijkheden van de zang in die vogels te hebben ontdekt. Zij hebben de zang verder veredeld. Zij werden geconfronteerd met het sterke nabootsingstalent van de kanarie en kwamen daaraan tegemoet door het ontwikkelen van een zogenaamd zangorgel. Dit zangorgel werkte door, ook wanneer de kweker voor zijn dagelijks brood naar zijn werk ging. In oude kanarie literatuur wordt ook wel vermeld dat de menselijke stem werd ingezet om de vogels bepaalde strofen aan te leren, zij het dat men op instrumentjes de vogels een bepaald wijsje voor floot. Ook wildzang wordt genoemd onder de middelen, waarmee de pioniers getracht zouden hebben hun lievelingen bepaalde strofen aan te leren.

In het midden van de negentiende eeuw kon men op alle wegen in Europa vogelhandelaren ontmoeten met op hun rug een grote mand waarin vele kleine kooitjes met kanaries. Zo kwam de zangkanarie ook naar ons land.

In Duitsland wat de bakermat is van de zangkanarie kende men reeds voor 1900 de onderlinge wedstrijden. Zij hebben de toeren een naam gegeven, die wij nu nog gebruiken.

Plaatsen waar kanaries gekweekt werden, die lange tijd een bekende klank hebben gehad zijn o.a.: Imst en St. Andreasburg in de Harz.

Truthe, Seifert en Volkmann kweekten stammen, die wereldberoemd werden.

Eén van de eerste kanarieverenigingen in Nederland was "Luccinia" in Den Haag. Maar ook op 13 December 1895 werd er in Tilburg een vereniging opgericht .

De eerste keuringen werden verricht door een aantal kooien met kanaries naast elkaar te zetten en de kweker die daarvoor werd aangewezen haalde hier dan voor zijn gevoel de beste vogels uit als prijswinnaar. Het lied werd als een globaal geheel beoordeeld, de enkeltoeren bewaardiging was namelijk nog niet bekend. Toch waren er prijsgrenzen in deze beoordelingen, die door cijfers werden aangegeven, de cijfers waren echter niet het gevolg van een optelling, er werd niets opgeteld. Een tijdlang gold 30 als topgrens en later werd het 90 zonder dat daar een verklaring voor is te vinden, anders dan een afspraak. De 90 punten grens bestond al voordat er sprake was van een keursysteem. Deze puntengrens is een overblijfsel uit de tijd van de prijsgrenzen, dus voor de tijd van de enkeltoeren bewaardiging en voor de tijd van een keursysteem.

Een ontwerp voor een keursysteem waarbij aan de toeren grenzen zijn gesteld op basis van de driedeelbaarheid en waarbij de enkeltoeren bewaardiging wordt toegepast werd ingediend door Dr. Wolf uit Maikammer in 1909 te Stuttgart. Hierop zijn alle latere keursystemen gebaseerd.. Het systeem van Dr. Wolf is nooit in zijn oorspronkelijke opzet toegepast.

Vragen en antwoorden bij hoofdstuk 1

1. **Wie brachten de eerste kanaries naar Europa?**
De Portugese zeevaarders.
2. **Wie brachten de eerste zangkanarie naar ons land?**
De vogelhandelaren.
3. **Is de zang van onze hedendaagse zangkanarie sterk veranderd in vergelijking met de oer-kanarie?**
Ja de zang van de wildzanger is tot een kunstzang veredeld
4. **Wie ontdekte en ontwikkelde de zangmogelijkheden van de kanarie?**
De Duitsers
5. **Noem twee Duitse pioniers?**
Truthe en Seifert.
6. **Welke plaats in Duitsland heeft grote naam gehad in de kanariezangweek?**
St. Andreasburg in de Harz
7. Door wie werden de eerste keuringen verricht?
De eerste keuringen werden door de grootkwekers verricht.
8. **Welk systeem lag aan de eerste keuringen ten grondslag?**
Geen systeem. De vogels werden Globaal op zangwaarde geschat. De zangwaarde bepaalde immers de handswaarde.
9. **Wie ontwierp het eerste keursysteem? En wanneer?**
Dr. Wolf uit Maikammer in 1909.

HOOFDSTUK 2 TOERENREPERTOIRE

Het gehele toerenrepertoire kunnen we als volgt onderverdelen:

Voldoende toeren (éénvoudige toeren): Dit zijn toeren die wat helderheid en zuiverheid betreft ons gehoor nog aangenaam aandoen (klingels en klingelrollen).

Goede toeren (middentoeren). Dit zijn toeren die betrekkelijk éénvoudig van structuur zijn, maar van dezelfde diepte kunnen zijn als de zeer goede toeren (kloeken afgezet en of verbonden, schokkels, holklingels en fluiten)

Zeer goede toeren (hoofdtoeren). Van samenstelling soms ingewikkeld en in toonomvang al de andere toeren overtreffend(holrollen, knorren en waterrollen).

De structuur bepaald de naam van de toer. Onder de structuur verstaan we de klinkers en medeklinkers waaruit de toerlettergreep is opgebouwd en in combinatie met de wijze van voordracht.

Deze voordrachtwijze kan zijn: rollend, afgezet en samengesteld. Samengesteld is deels rollend, deels afgezet.

De waarde van de toeren wordt door hun klinker en door de mate waarin ze beantwoorden aan de voor die toer gestelde standardeisen bepaald.

Tot de rollende toeren, ook genaamd ononderbroken toeren, worden gerekend: de holrol, knor, waterrol en klingelrol.

Tot de afgezette toeren ook genaamd onderbroken toeren worden gerekend: kloeken, schokkels, holklingels, fluiten en klingels.

Tot de samengestelde toeren worden gerekend: kloekknor, waterkettingkloek en kettingkloek.

Het moet u opvallen dat de namen van de samengestelde toeren voor een deel niet voorkomen op de keurlijst. De kettingkloek en waterkettingkloek worden gekeurd onder verbonden kloeken. En de kloekknor onder de knorren.

Voordat we verder gaan met de feitelijke toerenbeschrijving, dienen we te weten hoe de waardebepaling van een bepaalde toer tot stand is gekomen. De allereerste keuringen werden verricht door de handelaren en de grootkwekers in een tijd toen de vogels voornamelijk gekweekt werden voor de handelen export. Voor de toerwaarden waren nog geen cijfers vastgesteld.

Men keurde heel globaal de zangwaarde en classificeerde de vogels in drie categorieën, een eerste prijswinnaar had 21 – 30 punten, de tweede prijsvogel 11 – 20 punten en de derde prijsvogel had 1 – 10 punten. Het beruste alleen op een onderlinge afspraak dat men als bovengrens dertig punten aanhield. Later is de bovengrens aangepast naar negentig punten. De negentig punten zijn nooit een gevolg geweest van de optelling van bepaalde waardepunten. Het beste bewijs daarvoor is wel dat er een 90 punten grens bestond voordat er een enkele toerenbewaardiging in gebruik was. De enkele toerenbewaardiging wordt namelijk ingevoerd door de wereldbond en door Dr. Wolff uit Maikammer als systeem uitgewerkt met als basis de driedeelbaarheid dit systeem is in 1909 in Stuttgart aangenomen. De prijsgrenzen bestonden toen al en in die prijsgrenzen zat de 90 punten grens.

In het systeem van Dr. Wolff of van de wereldbond of van de latere Duitse eenheidsschaal was in principe geen 90 puntengrens, omdat de totaal punten van de diverse schalen geen 90 punten opleverde. Het gebruik was ingeburgerd dat er met drie keurmeesters werd gekeurd, welke hun

punten optelde en niet meer deelden. Met als gevolg dat de totalen drie maal zo hoog uitkwamen zo ontstond het gevaar dat men al keurend wel de 90 punten dreigde te overschrijden.

Toen het gebruik om met drie keurmeesters te keuren verdween, vermenigvuldigde de keurmeester zijn eindresultaat met factor drie. Ook dit was onbevredigend. De A.N.B.v.V. is er toe overgegaan de cijfers die als limieten op de schaal stonden te vermenigvuldigen met drie.

De holrol kreeg niet meer 1 t/m 9 maar 1 t/m 27 punten zodat de keurmeester een speling kreeg voor voldoende 1 t/m 9 punten, goed 10 t/m 18 punten en zeer goed 19 t/m 27 punten.

Dit systeem is door het COM overgenomen. Hierdoor kwam er meer nuancering in de beoordelingen.

Vragen en antwoorden bij hoofdstuk 2

1. Wat verstaan we onder de structuur van een toer?

Hieronder verstaan we de klinker, de medeklinker en de voor die toer typische voordrachtwijze.

2. Hoe wordt het gehele lied verdeeld?

In hoge, midden en diep gelegen toeren. In hoofdtoeren, midden-en voldoende toeren. In rollende, afgezette en samengestelde toeren.

3. Beschrijf de éénvoudige toeren?

— Hoge toeren die nog helder en zuiver zijn en ons gehoor nog aangenaam aandoen.

4. Beschrijf de middentoeren?

Toeren die betrekkelijk eenvoudig zijn, maar dezelfde diepte kunnen hebben als de hoofdtoeren, in het zeer goede.

5. Beschrijf de hoofdtoeren?

Van samenstelling soms ingewikkeld en in toonumfang al de andere overtreffend.

6. Noem de éénvoudige toeren?

Klingels en klingelrollen.

7. Noem de middentoeren?

Schokkel, kloek, holklingel en fluiten.

8. Noem de hoofdtoeren?

Holrollen, knorren en waterrollen.

9. Wat zijn de samengestelde toeren?

Dat zijn toeren deels rollend en deels klinkend gebracht.

10. Waarop is ons keursysteem gebaseerd?

— Op de driedeelbaarheid en op de enkeltoerbewaardiging. —

11. Beschrijf kort de waardebepaling van een toer?

De klinker bepaald het hoofdgebied t.w. voldoende, goed of zeer goed. De standaardvorm ligt steeds in het goede van U, in het goede van O of in het goede van OE.

De klinker bepaald het hoofdgebied.

12. Door hoeveel keurmeesters werd er vroeger gekeurd?

Door drie keurmeesters, de uitslagen werden bij elkaar opgeteld.

13. Hoe komt de driedeelbaarheid in de toernamen tot uitdrukking?

In de namen voldoende, goed en zeer goede toeren.

HOOFDSTUK 3. DE HOLROLLEN.

De waardeklinders: U, O, OE.

De medeklinkers: R . Bij de koelerende holrol de L en de H. De holrol is een hoofdtoer en kan bewaardigd worden van 1 t/m 27 punten.

Voldoende: 1 t/m 9 punten gezongen op U.

Goed: 10 t/m 18 punten gezonden op O.

Zeer goed: 19 t/m 27 punten gezongen op OE.

De holrol is een ononderbroken toer, omdat de toerlettergrepen elkaar zo snel opvolgen dat ze door het menselijk gehoor als één ononderbroken geluidstroom worden waargenomen. De holrol is één van de drie hoofdtoeren in het Harzerlied. De holrol en knor kunnen in het Harzerlied **niet** gemist worden. Op grond hiervan zou men ze al hoofdtoeren mogen noemen.

Medeklinker en klinker dienen elkaar in evenwicht te houden. De éénvoudigste vorm van de holrol zou men als volgt kunnen weergeven: rurururururur. We noemen dit een rechte holrol.

Het is een holrol op één en dezelfde toonligging en kan op U, O en OE gezongen worden. Wanneer de voordracht van de rechte holrol op U overgaat naar een rechte holrol op O en dit gebeurt zonder onderbreking, dan noemen we dit een dalende holrol.

Het zal duidelijk zijn dat de vogel bij de dalende holrol de volgende mogelijkheden heeft:

- **Dalend van U naar O.**
- **Dalend van O naar OE.**

Dalend van U naar O naar OE waarbij de overgangen zonder onderbreking moeten plaatsvinden.

Het omgekeerde fenomeen noemen we een stijgende holrol. Met ook weer dezelfde mogelijkheden:

- **Stijgend van OE naar O.**
- **Stijgend van O naar U.**

Stijgend van OE naar O naar U waarbij de overgangen zonder onderbreking moeten plaatsvinden.

Belangrijk voor de bewaardiging is een zo goed mogelijk evenwicht tussen de diverse klinkers, die bij dalende of stijgende holrollen steeds optreden. Bij duidelijk overheersen van één klinker, bepaalt die klinker het hoofdgebied. Bij evenwicht bepaalt de diepste klinker het hoofdgebied.

Wordt de dalende holrol over twee klinkers gebracht en zonder onderbreking gevolgd door een stijgende over twee klinkers dan spreken we van een gebogen holrol over twee klinkers, die kwalitatief zeer verschillend zijn en zich bewegen tussen U en O of tussen O en OE.

Wordt de dalende holrol over drie klinkers gebracht en zonder onderbreking gevolgd door een stijgende holrol over drie klinkers dan is dit de mooiste vorm die denkbaar is. Dit is een gebogen holrol over drie klinkers.

Bij de koelerende holrol is de medeklinker R bijna niet meer te horen. Wij horen dan een langgerekte toon op OE, die met een L of H verbonden is.

Bij de tremulerende holrol trilt de grondtoon. De tremulerende holrol kan niet verward worden met een tremulerende holklingel wanneer men goed op de medeklinker let en eraan denkt dat de holklingel een licht afgezette toer is. Dit in tegenstelling tot de holrol die altijd rollend wordt gebracht.

De sproedelende holrol is een holrol is haast gelijk en aan de koelerende holrol, maar waarbij men nog een watergeluid hoort. De toerlettergreep van de holrol bestaat uit de medeklinker R, in zeer nauwe verbinding met de klinker. Wordt de medeklinker te veel benadrukt dan noemen we dit een harde holrol. Andere afwijken van de klinker dat deze neuzig, belegen, wazig, vlak, breed en waterig zijn. De omschrijving van deze fouten vindt u terug onder de vragen over holrollen. (zie ook overzicht blz. 47).

Standaardeisen holrollen:

1. Zuivere klinker
2. Juiste medeklinker
3. Evenwicht tussen klinker en medeklinker
4. Typische opéénvolging van de toerlettergrepen
5. Van voldoende lengte.

Schematisch overzicht holrollen:

1. Rechte holrol
2. Dalende holrol over twee klinkers
3. Stijgende holrol over twee klinkers
4. Gebogen holrol over twee klinkers
5. Dalende holrol over drie klinkers
6. Stijgende holrol over drie klinkers
7. Gebogen holrol over drie klinkers
8. Koelerende holrol
9. Tremulerende holrol
10. Sproedelende holrol.

Cijferbalk voor het bewaardigen van de Holrollen

VOLDOENDE	Voldoende	1 - 3 Holrollen op u die niet geheel beantwoorden aan de standardeisen.
	Goed	4 - 6 Holrollen op U, die zuiver standaard gezongen worden.
	Zeer goed	7 - 9 Combinaties van Holrollen op U die zuiver standaard gezongen worden
GOED	Voldoende	10 - 12 Holrollen op I die niet geheel beantwoorden aan de standardeisen.
	Goed	13 - 15 Een van de onderstaande holvarianten uit het o-gebied, zuiver standaard gezongen. Rechte holrol op O. Dalende holrol van U naar O. Stijgende holrol van O naar U. Tremuleren holrol op O.
	Zeer goed	7 - 9 Combinaties van Holrollen op U die zuiver standaard gezongen worden.
ZEER GOED	Voldoende	19 - 21 Holrollen op de OE die niet geheel beantwoorden aan de standardeisen.
	Goed	22 - 24 Eén van de onderstaande holvarianten uit het OE – gebied die zuiver standaard gezongen worden. Rechte holrol op OE. Dalende holrol van O naar OE. Stijgende holrol van Oe naar O. Gebogen holrol over O naar OE. Dalende holrol over drie klinker U, U en OE. Stijgende holrol over drie klinkers OE, O en U. Koelerende holrol op OE. Tremulerende holrol op OE. Sproedelende holrol op OE. Gebogen holrollen over de drie klinkers U, O en OE.
	Zeer goed	25 - 27 Combinaties van holrollen uit het OE-gebied die zuiver standaard worden gezongen.

SAMENVATTING:

- A. De klinker bepaalt het hoofdgebied U – O –en OE.
- B. De foutloze standaardvorm van één toer valt steeds in het goede van U in het goede van O of in het goede van OE.
- C. Combinaties van holrolvarianten verhogen de waarde naar zeer goede.
Tekortkomingen aan de standardeisen verlagen de waarde naar voldoende.

Vragen en antwoorden bij hoofdstuk 3

1. **Welke grondtonen komen voor bewaardiging bij de holrollen voor?**
De klinkers: U, UU, O, OO en OE.
2. **Welke medeklinkers komen bij de holrollen voor?**
De medeklinkers R en bij de koelerende holrol de L en de H.
3. **In welke toonlagen komen de holrollen voor?**
In alle toonlagen.
4. **Noem de standardeisen voor de holrollen?**
Zuivere klinker, juiste medeklinker, evenwicht tussen klinker en medeklinker, typische opeenvolging van de toerlettergrepen en van voldoende lengte.
5. **In welke drie vormen komt de dalende holrol voor?**
Dalend van O naar OE.
Dalend van U naar O naar OE.
Dalend van U naar O.
6. **Hoeveel gebogen holrollen zijn er te onderscheiden?**
Drie U-O-U-, O,OE,O. Over alle klinkers U-O-OE-O-U.
7. **Beschrijf de rechte holrol?**
Holrol op één en dezelfde toonligging.
8. **Beschrijf de koelerende holrol?**
Bij de koelerende holrol is de R bijna niet meer te horen en de langgerekte toon op OE is door L of H verbonden.
9. **Beschrijf de tremulerende holrol?**
Bij een tremulerende holrol trilt de grondtoon.
10. **Beschrijf de sproedelende holrol?**
De sproedelende holrol is als de koelerende rol echter met een borrelend watergeluid.
11. **Hoeveel punten krijgt een rechte holrol op U?**
4 - 6 punten.
12. **Hoeveel punten voor een holrol op OE recht en zuiver standaard gezongen?**
22 – 24 punten.
13. **Hoe zouden holrollen moeten klinken die voor 25-26-of 27 punten in aanmerking kunnen komen?**
Combinaties van standaardvormen. Zoals die voorkomen in het OE- gebied.
14. **Welke afwijkingen komen bij de holrollen voor?**
Harde, neuzige, belegen wazige brede, vlakke en waterige.
15. **Beschrijf de harde holrol?**
Bij een harde holrol drukt de vogel teveel op de medeklinker.
16. **Beschrijf een neuzige holrol?**
Snavel open en op EU gebracht.
17. **Beschrijf een belegen holrol?**
Snavel gesloten op EU gebracht d.i. een graad van heesheid.
18. **Beschrijf de wazige holrol?**
Bij een wazige holrol is de grondtoon niet helder.
19. **Beschrijf de brede holrol?**
Hierbij is de grondtoon EE of É.
20. **Beschrijf de vlakke holrol?**
De vlakke holrol heeft als grondtoon de A.
21. **Beschrijf de waterige holrol?**
Door de gehele holrol hoort men een watergeluid.
22. **Welke grondtonen zijn altijd foutief in de holrol?**
De EE, E, EU en de A.
23. **Waarom is de holrol een hoofdtoer?**
Door zijn grote toonomvang , zijn vele variaties en combinaties en door zijn onmisbaarheid in het lied.

HOOFDSTUK 4 DE KNORREN

Waardeklinters: U, O, OO en OE.

Medeklinters: KN, GN en de sluitingsmedeklinker R toegevoegd de L bij de kloekknor.

De knor is een hoofdtoer en wordt bewaardigd van 1 t/m 27 punten.

Voldoende : 1 t/m 9 punten gezongen op U.
goed : 10 t/m 18 punten gezongen op O, OO.
zeer goed : 19 t/m 27 punten gezongen op OE.

De knor is de bas toer in het kanarielied en kan daarin absoluut niet gemist worden. Knorren en holrollen worden met bolle trillende krop voorgedragen. De holrol klinkt altijd uit op een klinker en de knor klinkt uit op een medeklinker en wel op de R, die krachtig ten gehore gebracht wordt. Omdat de knorren die op de klinker U gezongen worden, geen typisch baskarakter hebben werd ten onrechte beweerd, dat de knorren op U klank niet voorkomen.

Hoewel alle toeren met vrijwel gesloten snavel dienen te worden voorgedragen, is dit voor de knorren extra belangrijk omdat de welluidendheid staat en valt met de gesloten of geopende snavel.

De ronde knor (rechte knor) is een knor gezongen op één en dezelfde klinker. De inzet met KN of GN is alleen aan het begin van de toer te horen. De ronde knor is een zuivere roltoer en klinkt uit op RR. De knor is een cultuurtoer. Die gemakkelijk kan ontaarden en die een goede verzorging nodig heeft. Inzicht en een muzikaal gehoor en gevoel zijn nodig om deze fraaie toer zijn klank te laten behouden.

Wanneer de toerlettergrepen van de knor door een L verbonden worden hebben we te maken met de kloekknor. Deze knorvariant heeft een zuiver rollende vorm als ook een klingelende vorm in zich verenigd en behoort daarmee tot de samengestelde toeren.

Soms zweeft boven de knor een zachte IE. Dit is een knor waarboven een zachte IE tremuleerd. Deze toervariatie gaat ten koste van het baskarakter van de knor. Ingeburgerd is ook de naam holknor dit is geen nieuwe toervariant doch louter een kwaliteitsaanduiding.

SCHEMATISCH OVERZICHT KNORREN.

- **Ronde knor (rechte knor).**
- **kloekknor.**
- **klingelknor.**

Afwijkingen bij de knorren zijn : los, neuzig, belegen, waterig hard en vlak.
Zij worden besproken onder de vragen over de knorren (zie ook het overzicht op blz. 53).

STANDAARDEISEN VOOR DE KNOR:

- 1. Zuivere klinker.**
- 2. Juiste medeklinker.**
- 3. Evenwicht tussen de klinker en de medeklinker.**
- 4. Typische opeenvolging van de toerlettergrepen.**
- 5. Van voldoende lengte.**

CIJFERBALK VOOR HET BEWAARDIGEN VAN DE KNORREN

VOLDOENDE	Voldoende	1-3 Combinaties van knorvarianten op U die niet geheel beantwoordt aan de standardeis
	Goed	4-6 Eén van de knorvarianten uit het U – gebied die zuiver standaard gezongen worden.
	Zeer goed	7-9 Combinaties van knorvarianten uit het U – gebied, die zuiver Standaard gezongen worden.
GOED	Voldoende	10-12 Combinaties van knorvarianten uit het O – gebied die niet geheel beantwoordt aan de standardeisen
	Goed	13-15 Eén van de knorvarianten uit het OE – gebied die niet geheel beantwoordt aan de standardeisen.
	Zeer goed	16-18 Combinaties van knorvarianten uit het O-gebied die zuiver standaard gezongen worden.
ZEER GOED	Voldoende	19-21 Combinaties van knorvarianten uit het O-gebied die zuiver standaard worden gezongen.
	Goed	22-24 Eén van de knorvarianten uit het OE –gebied die zuiver standaard gezongen worden.
	Zeer goed	25-27 Combinaties van knorvarianten uit het OE- gebied die zuiver standaard gezongen worden.

Vragen en antwoorden bij hoofdstuk 4

1. **Welke grondtonen komen voor bewaardiging bij de knorren voor?**
De klinkers U, O, OO en de OE.
2. **Welke zijn de medeklinkers?**
KN – GN en de sluitingsmedeklinker R. de kloekknor wordt een L ingevlochten.
3. **In welke toonlagen komen knorren voor?**
In alle toonlagen
4. **Noem de standardeisen voor de knor?**
Zuivere klinker, juiste medeklinker evenwicht tussen klinker en medeklinker
typische opeenvolging van toerlettergrepen en van voldoende lengte
5. **Noem de knorvarianten?**
Ronde -, kloek- en klingelknor.
6. **Beschrijf de ronde knor?**
Zuiver rollend gebracht op een toonligging.
7. **Beschrijf de kloekknor?**
Dit is een samengestelde toer. Tussen de knorlettergrepen wordt een L ingevoegd.
8. **Beschrijf de klingelknor?**
Boven de grondtoon zweeft een zachte i / ie mee.
9. **Beschrijf de holknor?**
De R treedt t iets terug waardoor de klinkers naar voren komen. dit is een verbetering van de kwaliteit echter geen toervariant.
10. **Welke medeklinkers komen in de kloekknor voor?**
KN-GN sluitingsmedeklinker R en de L.
11. **Wanneer kan er 25, 26 of 27 punten worden genoteerd?**
Voor combinaties van knorren uit het OE –gebied die zuiver standaard worden gezongen.
12. **Waarom is de knor een hoofdtoer?**
Is onmisbaar in het lied en om de indruk die de toer op de toehoorder maakt.
13. **Welke afwijkingen komen bij de knorren voor?**
Losse, vlakke, waterige, brede, neuzige en belegen
14. **Wat verstaan we onder een losse knor?**
De knorlettergrepen worden niet als een gesloten geheel gebracht.
15. **Beschrijf een vlakke knor?**
Wordt gebracht met de grondtoon A.
16. **Beschrijf de waterige knor?**
Door de gehele knor hoort men water.
17. **Beschrijf de brede knor?**
Een brede knor wordt gezongen met de foutieve klank EE of E.
18. **Beschrijf de neuzige knor?**
Deze knor heeft een grondtoon EU en wordt met geopende snavel gebracht.
19. **Beschrijf de belegen knor?**
Heeft net als de neuzige knor de grondtoon EU, wordt met gesloten snavel gebracht. Dit is een graad van heesheid.

HOOFDSTUK 5 DE WATERROLLEN.

De waterrollen worden gerekend tot de hoofdtoeren en kunnen bewaardigd worden van 1 t/m 27 punten.

Waardeklinkers : **U, O en OE.**

Medeklinkers : **W – G – D – L - R en B.**

Voldoende : **1 – 9 punten gezongen op U.**

goed : **10 – 18 punten gezongen op O.**

Zeer goed : **19 – 27 punten gezongen op OE.**

De waterrollen hebben hun naam te danken aan hun overeenkomst met het geluid van water. Het geluid van water komt in meerdere vormen voor denk aan het geluid van stromend water in een beek, of een vallende druppel in water. Het geluid van kokend water. Hierdoor worden de woorden pruttelend en borrelend gebruikt in de omschrijving van watertoervarianten. Het is dan ook moeilijk een waterrol te omschrijven. Het watergeluid heeft dus meerdere verschijningsvormen in het lied. Al deze verschillende verschijningsvormen zorgen ervoor dat er veel verschillende medeklinkers gehoord kunnen worden in de waterrollen. Wanneer we de waterrol nabootsen d.m.v. het blazen door een holle pijp welke in een emmer water is gestoken onderkennen we enkel en alleen de medeklinker BL of er hard dan wel zacht geblazen wordt er wordt steeds gelijke watergeluiden geproduceerd.

In het tegenwoordige lied van de harzer worden de waterrollen weinig of geheel niet meer gehoord. Wordt de waterrol zuiver en goed gebracht is het een volwaardige toer en een genot om naar te luisteren. De kwekers hebben deze toer uit het liedje geweerd omdat de vrees bestond dat het water aan andere toeren zou gaan kleven, waardoor deze toeren dan zouden verwateren.

Toch kunnen we het water niet missen, het is zelfs zo dat zonder water er geen goede holrol gebracht kan worden. Een typisch watergeluid ontstaat wanneer er een druppel water op een wateroppervlak valt. Er ontstaat dan geen rollend maar een afgezet geluid. Naast het kenmerk van de medeklinker BL treedt een tweede kenmerk naar voren en dat is de l – klank. Dit is het waterkenmerk zoals we dat aanduiden in de waterkloeken.(UIK, OIK en OEIK).

De waterrollen komen op de keurlijst voor als hoofdtoeren. Door het wegwekken van bepaalde toeren wordt de gevarieerdheid van het harzerlied zonder meer verkleind , ieder nadeel heeft een voordeel , de overgebleven toeren kunnen in een grotere volmaaktheid ten gehore worden gebracht.

Standaardeisen voor de waterrollen.

- 1. Zuivere klinker.**
- 2. Juiste medeklinker.**
- 3. Evenwicht tussen klinker en medeklinker.**
- 4. Typische opeenvolging van de toerlettergrepen.**
- 5. Van voldoende lengte.**

Schematisch overzicht waterrollen.

- 1. Rechte waterrol.**
- 2. Dalende waterrol over twee klinkers.**
- 3. Stijgende waterrol over twee klinkers.**
- 4. Gebogen waterrol over twee klinkers.**
- 5. Dalende waterrol over drie klinkers .**
- 6. Stijgende waterrol over drie klinkers.**
- 7. Gebogen waterrol over drie klinkers.**

Opmerking: het schematisch overzicht van de holrollen is gelijk aan het overzicht van de waterrollen, we missen bij de waterrollen echter de benamingen koelerende en tremulerende.

CIJFERBALK VOOR HET BEWAARDIGEN VAN DE WATERROLLEN

VOLDOENDE	Voldoende	1 - 3 Waterrollen op U die niet geheel beantwoorden aan de standardeisen
	Goed	4 - 6 Waterrollen op U die zuiver standaard gezongen worden.
	Zeer goed	7 - 9 Combinaties van waterrollen op U die zuiver standaard gezongen worden,
GOED	Voldoende	10 -12 Waterrollen op O die niet geheel beantwoorden aan de standardeisen
	Goed	13-15 Eén van de onderstaande varianten uit het O-gebied zuiver standaard gezongen. Rechte waterrol op O. Dalende waterrol van U naar O. Stijgende waterrol van O naar U.
	Zeer goed	16-18 Combinaties van waterrollen uit het O-gebied die zuiver standaard gezongen worden.
ZEER GOED	Voldoende	19-21 Waterrollen op OE die niet geheel beantwoorden aan de standardeisen.
	Goed	22-24 Eén van de onderstaande waterrollen uit het OEo-gebied die zuiver standaard gezongen worden. Rechte waterrol op OE. Dalende waterrol van O naar OE. Stijgende waterrol van OE naar O. Gebogen waterrol over drie klinkers omlaag U,O en OE. Gebogen waterrol over drie klinkers omhoog OE,O en U.
	Zeer goed	25-27 Combinaties van waterrollen uit het OE- gebied die zuiver standaard gezongen worden.

Samenvatting:

- A. De klinker bepaalt het hoofdgebied U, O en OE.
- B. De foutloze standaardvorm valt steeds in het goed van U, in het goed van O, of in het goed van OE.
- C. Combinaties van de waterrolvarianten verhogen de waarde naar het zeer goed en tekortkomingen aan de standardeis verlagen de waarde naar voldoende.

Vragen en antwoorden over de waterrollen.

1. **Welke zijn de waardeklankers voor de waterrol?**
U, O en OE.
2. **Welke zijn de medeklinkers?**
In waterrollen : W, G, D, L, R en B. In watertoeren : BL.
3. **Beschrijf de waterrol.**
Het geluid lijkt enigszins op hetgeen men hoort, als een buisje in een emmer wordt gestoken en hierdoor geblazen wordt.
4. **Beschrijf de holwaterrol.**
Dit is geen toervariant maar een kwaliteitsaanduiding. Van de diepe waterrol op O of OE.
5. **Door welke medeklinkers worden de grondtonen?**
Door W, G, D, L, R en B van de waterrol verbonden.
6. **Welke beginmedeklinkers vormen het kenmerk van de watertoeren?**
De BL.
7. **Waarom zijn goede waterrollen moeilijk te kweken? Omdat het water**
gemakkelijk op andere toeren overgaat Neuzig, belegen, hard, vlak en breed.
8. **Welke afwijkingen komen bij waterrollen voor?**
Neuzig, belegen, hard, vlak en breed.
9. **In welke toeren komen geen waterklanken voor?**
In fluiten en klingeltoeren.
10. **Beschrijf de neuzige waterrol?**
Grondtoon is EU en wordt met geopende snavel gezongen.
11. **Beschrijf een harde waterrol?**
De vogel drukt teveel op de medeklinker R.
12. **Beschrijf de belegen waterrol?**
Grondtoon is EU maar met gesloten snavel gebracht. Is heesheid.
13. **Beschrijf de vlakke waterrol?**
De grondtoon is A.
14. **Beschrijf de brede waterrol?**
De grondtoon is EE of E.

HOOFDSTUK 6. DE SCHOKKEL

Waardeklinkers : U, O, OE en in de lachschokkel de A.

Medeklinker : H.

De schokkel is een middentoer en kan bewaardigd worden van 1 t/m 18 punten

Voldoende: 1 tot 6 punten op U en A.

Goed: 7 tot 12 punten op O,

Zeer goed: 13 tot 18 punten op OE.

De waardeklinkers zijn dus U, O en OE en bij de lachschokkel de A. De medeklinker is de H. De schokkel is een zuiver afgezette toer. Het ritme van de schokkel is haast gelijk aan dat van de holklingsel, tussen de lettergrepen van de schokkel is echter meer ruimte, soms maar lang niet altijd schokt de vogel als het ware zelf mee.

Omdat de schokkel een onderbroken structuur heeft kan deze nooit gebogen worden gebracht!!

De lachschokkel is de minste vorm van de vier varianten in klank omdat deze gezongen wordt op de klinker A. Deze klinker is in alle andere toeren fout omdat hij dan de benaming vlak krijgt toebedeeld. Alleen bij de schokkel valt de A nog binnen het voldoende.

Een rechte schokkel is een schokkel op één en dezelfde toonligging en kan op U, O als ook op de OE gebracht worden.

De schokkel kan zowel stijgend als vallend gebracht worden.

Respectievelijk:

Stijgend: van O naar U.

van OE naar O.

en over drie klinkers

van OE naar O naar U.

Vallend: van U naar O.

van O naar OE.

en over drie klinkers

van U naar O naar OE.

Het is duidelijk dat de begrippen stijgend en vallend in meerdere kwaliteiten kunnen voorkomen, anders gezegd er zijn verschillende stijgende en verschillende vallende schokkels. De mooiste vorm is de combinatie van de vallende en stijgende schokkel of de omgekeerde vorm hiervan.

De schokkel is niet plaatsgebonden en kan dus overal in het lied voorkomen, vaak wordt hij gehoord na de fluiten.

Schematisch overzicht schokkels.

1. De rechte schokkel op één en dezelfde toonligging, waaronder ook de lachschokkel.
2. De stijgende schokkel van OE naar O, van O naar U, en de mooiste vorm van OE naar O naar U.
3. De vallende schokkel van U naar O, van O naar OE, en de mooiste vorm van U naar O naar OE.
4. De stijgende en daarna zonder onderbreking de vallende schokkel, kan ook in omgekeerde vorm: over twee klinkers O en U
over twee klinkers OE en O
over drie klinkers OE en O en U.

De standaarduitvoering van de schokkel.

1. **Zuivere klinker**
2. **Juiste medeklinker**
3. **Evenwicht tussen klinker en medeklinker**
4. **Typische opeenvolging van de toerlettergrepen**
5. **In voldoende aantal gebracht.**

De afwijkingen die bij de schokkels voorkomen zijn de volgende: stotend, gerekt, slepend, vlak, neuzig, belegen, wazig en breed. (zie ook overzicht blz. 47).

Samenvatting.

De klinker bepaald het hoofdgebied : U – gebied.
 O – gebied.
 OE- gebied.

Bij vallende schokkels, bij stijgende schokkels en bij combinaties daarvan is er altijd sprake van twee soms drie klinkers. Bij evenwicht tussen de diverse klinkers dat bij bovengenoemde schokkels tot de standaard behoort, bepaald de diepste klinker het hoofdgebied.

Bij duidelijk aanwezig zijn van één klinker bepaald deze uiteraard het hoofdgebied !!

De foutloze standaardvorm valt steeds in het goede van U, het goede van O of het goede van OE. Combinaties verhogen de waarde naar het zeer goede en tekortkomingen aan de standardeisen verlagen de waarde naar het voldoende.

CIJFERBALK VOOR HET BEWAARDIGEN VAN DE SCHOKKEL

VOLDOENDE	Voldoende	1-2 Schokkel op U en A die niet geheel beantwoorden aan de standaardseisen
	Goed	3-4 Rechte schokkel op U die zuiver standaard gezongen worden en de lachschokkel.
	Zeer goed	5-6 combinaties van schokkelvarianten uit het U-gebied zuiver standaard gezongen worden of vallende schokkel overwegend op U gezongen.
GOED	Voldoende	7-8 schokkels uit het O-gebied die niet geheel beantwoorden aan de standaardseisen
	Goed	9-10 Een van de onderstaande schokkelvarianten uit het O-Gebied, die zuiver standaard gezongen worden. Recht op O. Vallend van U naar O. Stijgend van O naar U. Of vallend of stijgend of omgekeerd over beide klinkers, zonder onderbreking gebracht.
	Zeer goed	11-12 Combinaties van schokkelvarianten uit het O-gebied die zuiver standaard gezongen worden.
ZEER GOED	Voldoende	13-14 schokkelvarianten uit het OE-gebied die niet geheel beantwoorden aan de standaardseisen.
	Goed	15-16 Eén van onderstaande schokkelvarianten uit het OE-gebied die zuiver standaard gezongen worden. Recht op OE. Vallend van O naar OE. Stijgend van OE naar O. Vallend of stijgend gebracht zonder onderbreking over twee dan wel drie klinkers.
	Zeer goed	17-18 Combinaties van schokkelvarianten uit het OE-gebied die zuiver standaard gezongen worden.

Vragen en antwoorden over de schokkel.

1. **Welke grondtonen komen voor bewaardiging bij de schokkels voor?**
De U, O, OE en de A.
2. **Welke zijn de medeklinkers?**
De H.
3. **In welke toonlagen komen de schokkels voor?**
In alle toonlagen.
4. **Noem de standardeisen voor de schokkel?**
Zuiverde klinker, juiste medeklinker, evenwicht tussen klinker en medeklinker typische opeenvolging van de toerletter grepen en van voldoende lengte.
5. **Noem de varianten in de schokkel?**
De rechte schokkel ook de lachschokkel. De stijgende en vallende schokkel en de combinatie vallend en stijgend over meerdere klinkers gebracht zonder onderbreking!
6. **Beschrijf de lachschokkel?**
Wordt gebracht op de klinker A .
7. **Beschrijf de rechte schokkel?**
Is een schokkel op een en dezelfde toonligging.
8. **Beschrijf de stijgende schokkel?**
Stijgt van een diepere toonlaag naar een hogere.
9. **Beschrijf de vallende schokkel?**
Valt van een hogere naar een dieper toonlaag.
10. **Beschrijf de stijgende en vallende schokkel of omgekeerd?**
De mooiste vorm is van OE naar O. Naar U en terug over O weer naar OE.
11. **Hoeveel punten krijgt de standaard schokkel zuiver op OE gebracht?**
15 – 16 punten.
12. **Hoe zouden schokkels moeten zijn die voor 17-18 punten in aanmerking komen?**
Combinaties van schokkelvarianten het Oe –gebied zonder de geringste afwijking van de standardeisen.
13. **Wat is het verschil tussen een holkingel en een schokkel.**
De schokkellettergrepen zijn zuiver afgezet. De pauzen tussen de opeen volgende toerlettergrepen zijn bij de holkingel korter en licht gebonden.
14. **Wat is een holschokkel?**
D.i. een kwaliteitsaanduiding op een diep, zuivere OE – gebracht.
15. **Welke afwijkingen komen bij de schokkel voor?**
Stotende, gerekt, slepend breed, neuzig belegen en wazig.
16. **Wat is een stotende schokkel?**
Er wordt gedrukt op de medeklinker en de grondtoon is tekort.
17. **Wat is een gerekte schokkel?**
De medeklinker en de grondtoon worden te lang aangehouden.
18. **Wat is een slepende schokkel?**
De grondtoon is te lang.
19. **Wat is een brede schokkel?**
De grondtoon op É of EE.
20. **Wat is een neuzige schokkel?**
De grondtoon is EU en wordt met geopende snavel gezongen.
21. **Wat is een belegen schokkel?**
De grondtoon is EU en wordt met gesloten snavel gezongen d.i. een graad van heesheid.
22. **Wat is een wazige schokkel?**
De grondtoon is U, O, OE of A is niet geheel helder.
23. **Kan een schokkel buigen?**
De schokkel is een onderbroken toer en kan niet buigen. Wel vallen of stijgen.

HOOFDSTUK 7 KLOEKEN.

Medeklinkers afgezette kloek zijn: GL, KL, BL en sluitingsmedeklinker K.

Waarde klinkers afgezette kloek zijn: U, O, OE, UI, OI en OEI.

De kloek is een middentoer is door het aanbrengen van de splitsing in verbonden – en of afgezette kloek te bewaardigen tot maximaal 9 punten voor beide vormen van voordracht dus maximaal 18 punten. Let wel zonder toekenning van predikaatpunten.

Voldoende: 1 t/m 3 punten gebracht op de klinker U.

Goed: 4 t/m 6 punten gebracht op de klinker O.

Zeer goed: 7 t/m 9 punten gebracht op de klinker OE.

De afgezette kloek is een gemakkelijk te herkennen toer als hij in de standaardvorm wordt gebracht.

Bij de afgezette kloek zegt de vogel duidelijk:

**gluk gluk gluk of glok glok glok of gloek gloek gloek.
kluk kluk kluk of klok klok klok of kloek kloek kloek.**

Voor de waterkloeken klinkt de kloek dan als volgt:

**bluik bluik bluik of bloik bloik bloik of bloeik bloeik bloeik
gluik gluik gluif of gloik gloik gloik of gloeik gloeik gloeik
kluik kluik kluik of kloik kloik kloik of kloeik kloeik kloeik**

Sommige vogels brengen hun afgezette kloek zo snel dat het verbonden/ kettingkloeken kunnen worden. De kloek is een veel omstreden toer. Ten onrechte, want als de kloek goed wordt gebracht is het een toer die het lied verlevendigt en bijdraagt tot verrijking van het kanarielied. Ondanks de zekere aanwezige slechte naam van de kloek, bezit juist deze toer veel variaties en heeft zelfs gezorgd voor een variant in een ander toonstuk namelijk de kloekknor. Vanwege de opeenhoping van de medeklinkers bij de kettingkloeken verstikt soms de grondtoon zodat de klank vermindert.

Wij kennen verschillende benaming van de kloeken.

De afgezette kloek

Medeklinkers GL, KL en sluitingsmedeklinker K.
Klinkers, U, O, OE.

De waterkloek:

Medeklinkers, BL, GL, KL en sluitingsmedeklinker K.
Klinker UI, OI en OEI.

Ook de waterkloek is een zuiver afgezette kloek die zich onderscheid door de klinker op de eerste plaats en door het voorkomen van de medeklinker BL.

De dubbelkloek Medeklinkers, GL, KL, en sluitingsmedeklinker K.
Klinkers, U, O, en OE.

Na de afgezette kloek klinkt nog een echo als afgezette kloek na.

De holkloek, deze naam wordt gebruikt om de fraaie vorm van de afgezette kloek aan te duiden. Het is geen kloek variant, maar een kwaliteitsaanduiding. De grondtoon is altijd oe.

De holwaterkloek, ook deze naam wordt gebruikt om de fraaie vorm van de afgezette waterkloek aan te duiden. Dus een kwaliteitsaanduiding. Grondtoon is altijd OE.

De Klingelkloek, medeklinkers GL, KL, en sluitingsmedeklinker K. Boven de grondtoon hoort men een zachte l zweven.

In de afgezette kloek kennen we dus vier varianten:

1. Afgezette kloek
2. Afgezette waterkloek
3. Afgezette dubbelkloek
4. Afgezette klingelkloek

Er zijn in de kloeken echter nog meer varianten, zoals de kettingkloek/verbondenkloek.

Medeklinkers GL, KL, en sluitingsmedeklinker K.

Klinkers U, O en OE. Wordt in een matig snel tempo gebracht en heeft een verbonden karakter.

De waterkettingkloek, medeklinkers BL, GL, KL en sluitingsmedeklinker K.

Klinkers UI, OI en OEI.

Wordt in matig snel tempo gebracht en heeft een verbonden karakter.

In de samengestelde kloektoeren komen 2 varianten voor.

De verbonden of kettingkloek

De waterkettingkloek, is de verbonden kettingkloek met water.

Opmerkingen bij de kloeknamen

Als we de namen holkloek en holwaterkloek blijven gebruiken, en deze juist vinden gaan we automatisch nog 2 nieuwe benamingen gebruiken, namelijk de holkettingkloek en de holwaterkettingkloek. Namen welke geen varianten zijn, doch louter en alleen kwaliteitsaanduidingen zijn.

Schematisch overzicht kloeken

1. Afgezette kloeken: afgezette kloek, waterkloek, dubbelkloek en klingekloek.
2. Samengestelde kloeken: ketting of verbondenkloek, waterkettingkloek.

Afwijkingen bij de kloeken, wazig, vlak, breed, hard, slepend en stootkloeken.

Zie voor de beschrijving van deze foutieve kloeken :de vragen en antwoorden .

Standaardeisen kloeken

1. Zuivere klinker
2. Juiste medeklinkers
3. Evenwicht tussen beiden
4. Typische opeenvolging van de toerlettergrepen
5. Van voldoende lengte dan wel in voldoende aantal gebracht

CIJFERBALK VOOR HET BEWAARDIGEN VAN DE KLOEKEN

VOLDOENDE	Voldoende 1	Afgezette kloeken op U en verbondenkloeken op U, die niet geheel beantwoorden aan de standardeisen.
	Goed 2	Afgezette kloeken of verbondenkloeken op U, die zuiver standaard gezongen worden.
	Zeer goed 3	Combinaties van kloekvarianten uit het U-gebied, die zuiver standaard gezongen worden.
GOED	Voldoende 4	Afgezette kloeken op O en verbonden kloeken op O, die niet geheel beantwoorden aan de standardeisen
	Goed 5	Een van onderstaande kloekvarianten uit het O-gebied die zuiver standaard gezongen worden. Afgezette kloek Waterkloek Afgezette kloek. Dubbele kloek Klingelkloek Verbondenkloek. Kettingkloek Waterkettingkloek
	Zeer goed 7	Combinaties van kloekvarianten uit het O-gebied, die zuiver standaard gezongen worden.
ZEER GOED	Voldoende 7	Afgezette kloeken en verbonden kloeken het OE-gebied, die niet geheel beantwoorden aan de standardeisen.
	Goed 8	Een van onderstaande kloekvarianten uit het OE-gebied, die zuiver standaard gezongen worden. Afgezette kloek Waterkloek Afgezette kloek Dubbelkloek Klingelkloek Verbondenkloek Kettingkloek Waterkettingkloek
	Zeer goed 9	Combinaties van kloekvarianten uit het OE-gebied, die standaard gezongen worden.

Samenvatting:

- A. De klinker bepaalt het hoofgebied U , O , en OE.
- B. De foutloze standaardvorm van een toer valt steeds in het goede van U, in het goede van O of in het goede van OE.
- C. Variaties verhogen de waarde naar het zeer goede en tekortkomingen aan de standardeisen verlagen de waarde naar het voldoende.

Vragen en antwoorden hoofdstuk “kloeken”

1. **Welke grondtonen in de afgezette kloeken komen voor bewaardiging in aanmerking?**
De grondtonen U , O , en OE. en bij de waterkloeken Ui, Oi, en Oei.
2. **Welke medeklinkers komen in afgezette kloeken voor?**
De Gl, Kl en Bl en de sluitingsmedeklinker K.
3. **In welke toonlagen kunnen kloeken worden gebracht?**
In alle toonlagen
4. **Welke kloeken zijn waardevol?**
Holkloeken, holwaterkloeken, diepe verbondenkloek en diepe verbonden waterkloeken
5. **Waardoor onderscheiden zich de verbondenkloeken van de afgezette kloeken?**
Snellheid/Tempo waarmee voorgedragen.
6. **Wat bedoelen we met de holkloek?**
Men gebruikt deze naam om de afgezette kloek in de diepte toonligging aan de duiden. Het is een kwaliteitsaanduiding en geen nieuwe variant. De holkloek komt alleen voor op OE.
7. **Beschrijf de waterkloek?**
Dit geluid lijkt op het geluid dat een druppel water maakt die in een bak water valt en klinkt als. bluiik, bloik, bloeik, gluiik, gloik, gloeik, kluik, kloik, kloeik.
8. **Beschrijf de afgezette kloek?**
De kloeklettergrepen worden duidelijk afgezet gebracht.
9. **Beschrijf de verbondenkloek?**
Naast de reeds genoemde kloek lettergrepen vindt tussen de op een volgende medeklinkers samensmelting plaats.
10. **Beschrijf de dubbelkloek**
Wanneer na de afgezette kloek nog een echo naklinkt.
11. **Beschrijf de klingelkloek**
Boven de grondtonen hoort men een zacht i zweven.
12. **Beschrijf de holwaterkloek?**
Dit is een kwaliteitsaanduiding van de diepste waterkloek op Oei.
13. **Waarom zijn waardevolle kloeken moeilijk te kweken?**
Omdat ze, doordat er veel klinkers en medeklinkers in voorkomen gemakkelijk ontaarden en vervlakken.
14. **Welke afwijkingen komen in de kloeken voor?**
Vlak, wazig, hard, stootkloeken getrokken (slepend) en brede kloeken.
15. **Wat zijn vlakke kloeken?**
Vlakke kloeken hebben de grondtoon A.
16. **Wat zijn wazige kloeken?**
Grondtoon is niet helder van klank.
17. **Wat zijn brede kloeken?**
Brede kloeken worden gebracht met grondtoon Ee of E.
18. **Wat zijn harde kloeken?**
Dan wordt er teveel op de medeklinkers gedrukt.
19. **Wat zijn stootkloeken?**
Wanneer er te hard op de beginmedeklinker, K gedrukt wordt.
20. **Wat zijn getrokken (slepende) kloeken?**
De grondtoon is te lang (slepend).
21. **Welke zijn de afgezette kloeken?**
Afgezette, waterkloek, dubbelkloek en klingelkloek.
22. **Welke zijn samengestelde kloeken?** Verbondenkloek en verbondenwaterkloek
23. **Wat zijn samengestelde kloeken?**
Deels afgezet en deels verbonden niet rollend gebracht.
24. **Hoe zou de kloek moeten zijn die voor 9 punten in aanmerking komt?**
Combinaties van kloekvarianten uit het Oe-gebied zonder ook maar de geringste afwijking van de standaardseisen.

25. Waarom zijn de kloeken en verbonden kloeken waardevolle toeren?

Omdat ze als afgezette kloek en als samengestelde kloek het lied verrijken. Tevens bezit de kloek de eigenschap dat ze het lied verrijkt met een knorvariant, de zo begeerde kloekknor.

26. In welke toeren komen ook kloekachtige accenten voor?

Men hoort ook wel eens kloekachtige fluiten en kloekachtige holklingsels. Deze verminderen dan het lied. In de knorren kennen we de fraaie kloekknor.

27. Welke standardeisen worden aan de kloeken gesteld?

Zuivere klinker, juiste medeklinkers(s), evenwicht tussen klinker en medeklinker(s), typische opeenvolging van toerlettergrepen en van voldoende lengte / in voldoende aantal gebracht.

HOOFDSTUK 8 DE HOLKLINGEL.

Waardeklinkers : U, O en OE.

Medeklinkers : L en H.

De holklingsel is een middentoer en kan gewaardeerd worden van 1 t/m 18 punten.

Voldoende: 1 t/m 6 punten gezongen op U.
Goed: 7 t/m 12 punten gezongen op O.
Zeer goed: 13 t/m 18 punten gezongen op OE.

Klingel is zoals de meeste toernamen afkomstig uit het Duits. Klingel betekent in het Nederlands Bel. De klingel heeft overeenkomst met een helder klinkende bel. En wanneer men holklingsel zegt wordt de holle klank bedoeld van een zwaardere en daardoor holler klinkende bel.

Duidelijk is dat hoe dieper de klank van de holklingsel is , hoe mooier en welluidender deze klinkt en des te hoger hij wordt gewaardeerd. Als we aan het geluid van een bel denken en aan de holle klank, zal niemand zich in deze toer kunnen vergissen. De toer is ongecompliceerd en een prachtige strofe in het lied van de harzer.

Wat de diepte betreft doet de holklingsel niet onder voor de holrollen.

Klinkt als : **Lulululu** of **Lolololo** of **Loeloeloelo**. Hetzelfde met de medeklinker **H**.

Wanneer de klinker van de holklingsel niet veranderd , dan hebben we te maken met de rechte

Holklingsel . D .i. een holklingsel op één en dezelfde toonligging.

Mooier is de holklingsel wanneer hij vallend of stijgend gebracht wordt.

Dus ; over twee klinkers van U naar O en/ of van O naar OE. Dit is vallend en omgekeerd van OE naar O en/of van O naar U dit is stijgend gebracht. Kan ook over drie klinkers : Van U naar O naar OE, vallend van OE naar O naar U uiteraard weer stijgend worden voorgedragen.

De mooiste vorm van de holklingsel krijgen we te horen wanneer de vogel de stijgende holklingsel laat volgen door de vallende of uiteraard omgekeerd dit is een prestatie die te vergelijken is met de gebogen holrol over drie klinkers...

Het tempo van de holklingsel is matig vlug en duidelijk te onderscheiden van de schokkel. de holklingsel is zichtbaar aan de bewegingen van de krop van de vogel die lichtjes klappert / schudt in tegenstelling tot de trillende bolle krop bij zuivere roltoeren. Een toervariant welke we onderkennen is de tremulerende holklingsel waarbij de grondtoon net als bij de tremulerende holrol enigszins trilt. Afwijkingen welke bij de holklingsels voorkomen zijn dezelfde als bij de schokkels. De afwijkingen zijn : Stotend, gerekt, slepend , vlak, neuzig, belegen en wazig. De omschrijvingen van al deze afwijkingen vindt terug onder de vragen over de holklingsels (zie ook het overzicht op blz. 47).

Schematisch overzicht holklingsels

1. De rechte holklingsel op één en dezelfde toonligging.
2. De stijgende holklingsel van OE naar O van O naar U en de mooiste vorm van OE naar O naar U.
3. De vallende holklingsel van U naar O van O naar OE en de mooiste vorm van U naar O naar OE.
4. De stijgende en daarna zonder onderbreking vallende holklingsel of de omgekeerde vorm:
 - over de twee klinkers O en U.
 - over de twee klinkers OE en O.
 - over de drie klinkers OE, O en U.
5. De tremulerende holklingsel.

Standaardeisen voor de holklingsel:

1. Zuivere klinker.
2. Juiste medeklinker.
3. Evenwicht tussen klinker en medeklinker.
4. Typische opeenvolging van de toerlettergrepen.
5. Van voldoende lengte.

CIJFERBALK VOOR HET BEWAARDIGEN VAN HOLKLINGELS

VOLDOENDE	Voldoende	1-2 Holklingsels op U gebracht die niet geheel beantwoorden aan de standaardeisen
	Goed	3-4 Rechte holklingsels op U of tremulerende op U die zuiver standaard gezongen worden.
	Zeer goed	5-6 Combinaties van holklingselvarianten uit het U – gebied die zuiver standaard gezongen worden.
GOED	Voldoende	7-8 Holklingsels uit het O – gebied die niet geheel beantwoorden aan de standaardeisen.
	Goed	9-10 Eén van de onderstaande holklingselvarianten die zuiver standaard gezongen worden. Rechte op O. Vallende van U naar O. Stijgend van O naar U. Tremulerende op de O. Vallend en stijgend of omgekeerd zonder onderbreking gebracht.
	Zeer goed	11-12 Combinatie van holklingselvarianten uit het O – gebied die zuiver standaard gezongen worden.
ZEER GOED	Voldoende	13-14 Holklingsel varianten uit het OE – gebied die niet geheel beantwoorden aan de standaardeisen.
	Goed	15-16 Eén van de onderstaande holklingselvarianten die zuiver standaard gezongen worden: <ul style="list-style-type: none"> • Rechte op OE. • Vallend van O naar OE. • Stijgend van OE naar O. • Vallend /stijgend en omgekeerd zonder onderbreking gebracht. • over de twee klinkers O en OE. • Tremulerend op OE.
	Zeer goed	17-18 Combinaties van holklingselvarianten uit het OE- gebied die zuiver standaard gezongen worden. Vallend en stijgend of omgekeerd over drie klinkers gebracht zonder onderbreking.

Samenvatting:

- A. De klinker bepaald het hoofdgebied op O, U of OE.
- B. De foutloze standaardvorm van een toer valt steeds in het goede van U, het goede van O en /of het goede van OE.
- C. Combinaties verhogen de waarde naar het zeer goede en tekortkomingen aan de standardeisen verlagen de waarde naar het voldoende...

Vragen en antwoorden over de holklingsels.

1. **Welke grondtonen komen voor bewaardiging bij de holklingsel voor?** De U, O en de OE.
2. **Welke zijn de medeklinkers?**
De L en de H.
3. **In welke toonlagen komt de holklingsel voor?**
In alle toonlagen.
4. **Noem de standardeisen voor de holklingsel?**
Zuivere klinker, juiste medeklinker evenwicht tussen klinker en medeklinker, typische opeenvolging van de toerlettergrepen en van voldoende lengte.
5. **Noem de varianten van de holklingsels?**
Rechte, stijgende, vallende stijgend en vallend of omgekeerd zonder onderbreking, tremulerend.
6. **Beschrijf de rechte holklingsel?**
Recht is gezongen op één en dezelfde toonligging.
7. **Beschrijf de stijgende holklingsel?**
Stijgend van een diepere naar een hogere toonlaag.
8. **Beschrijf de vallende holklingsel?**
Vallend van een hogere naar een diepere toonlaag.
9. **Beschrijf de mooiste vorm van de holklingsel?**
Vallende of stijgend gebracht over drie klinkers, zonder onderbreking.
10. **Beschrijf de tremulerende holklingsel?**
Trillen met de grondtoon.
11. **Hoeveel punten krijgt de standaard holklingsel, op zuiver OE gebracht?**
15 – 16 punten.
12. **Hoe klinken holklingsels als ze voor 17 – 18 punten 12.Comb. van holklingselvarianten uit het in aanmerking komen?**
OE- gebied zonder ook maar de geringste afwijking van de standardeisen.
13. **Welke afwijkingen komen voor?**
Stotend, gerekt, slepend, vlak, neuzig, belegen, wazig en breed.
14. **Beschrijf de stotende vorm?**
Er ligt teveel nadruk op de medeklinker.
15. **Beschrijf de gerekte vorm?**
De grondtoon en de medeklinker wordt te lang aangehouden
16. **Beschrijf de slepende vorm?**
De grondtoon wordt te lang aangehouden.
17. **Beschrijf de vlakke holklingsel?**
Met de grondtoon A – gebracht.
18. **Beschrijf de neuzige vorm?**
Met de grondtoon EU – gebracht wordt met geopende snavel gezongen.
19. **Beschrijf de belegen holklingsel?**
Met de grondtoon EU ,echter met gesloten snavel gezongen (heesheid).
20. **Beschrijf de wazige vorm?**
Hierbij is de grondtoon niet helder.
21. **Beschrijf de brede vorm?**
Bij de brede holklingsel is de grondtoon EE of E.

HOOFDSTUK 9 DE FLUITEN

Waardeklinkers: U, O en OE.

Medeklinker : D.

De fluit is een middentoer en kan bewaardigd worden van 1 t/m 18 punten.

Voldoende: 1 - 6 punten gezongen op O.

Goed : 7 - 12 punten gezongen op U.

Zeer goed : 13 - 18 punten gezongen op OE.

Om fluiten te herkennen hoeven we niet zulke grote meesters te zijn op muzikaal gebied. De structuur is zeer eenvoudig, omdat de fluit slechts uit één lettergreep bestaat. De fluit is een prachtige toer in het lied. En als het ware een rustpauze. Er zijn vogels die zulke diepe aangeblazen fluiten brengen, dat men zit te wachten totdat de vogel ze weer eens laat horen. Wanneer de fluiten aangezet worden met de medeklinker D en op de grondtoon OE, dan spreekt men van doe – fluiten welke tot de mooiste fluiten gerekend worden.

Het tempo van de voordracht van fluiten moet niet te vlug zijn en de D moet zacht uitgesproken worden. Dergelijke fluiten verhogen de kwaliteit van het lied en accentueren het weemoedige dat ons zo aanspreekt in het Harzerlied.

Minder waardevol zijn de fluiten die te vlug worden gebracht. Er is dan te weinig tijd om de grondtoon te beluisteren. Men spreekt van tie fluiten wanneer achter de T een ie gezongen wordt deze fluiten zijn van GEEN waarde.

Ook teveel fluiten achter elkaar gebracht schaden de indruk en komen het geheel niet ten goede. De afwijkingen zoals wij ze kennen zijn een slepende, getrokken, brede, neuzige, wazige, gedrukte, stotende, harde en belegen vorm.

Zie de vragen over Fluiten (ook overzicht blz. 47).

Standaardeisen voor het bewaardigen van de fluiten.

1. Zuivere klinker.
2. Juiste medeklinker.
3. Evenwicht tussen klinker en medeklinker.
4. Typische opeenvolging van de toerlettergrepen.
5. In voldoende aantal gebracht.

Toelichting:

Bij alle overige middentoeren zijn het de combinaties van toervarianten welke in aanmerking voor het predicaat Zeer Goed. De enige variant bij de fluiten is slechts te vinden in het zonder onderbreking voortbrengen van fluiten op een andere klinker, vandaar de volgende systematische oplossing.

CIJFERBALK VOOR HET BEWAARDIGEN VAN DE FLUITEN

VOLDOENDE	Voldoende	1 – 2 Fluiten op U die niet geheel beantwoorden aan de standardeisen.
	Goed	3 – 4 Fluiten op U zuiver standaard gezongen.
	Zeer goed	5 – 6 Fluiten op U en O zonder onderbreking waarbij de U overheerst.
GOED	Voldoende	7 – 8 Fluiten op O die niet geheel beantwoorden aan de standardeisen.
	Goed	9 – 10. Fluiten op O zuiver standaard gezongen.
	Zeer goed	11- 12 fluiten op O en OE zonder onderbreking waarbij de O overheerst.
ZEER GOED	Voldoende	13 – 14 Fluiten op OE die niet geheel beantwoorden aan de standardeisen.
	Goed	15 – 16 Fluiten op OE zuiver standaard gezongen.
	Zeer goed	17 – 18 Fluiten waarbij alle waardeklinders U, O en OE, zonder onderbreking ten gehore worden gebracht.

Samenvatting:

- A. De klinker bepaald het hoofdgebied U, O en OE.
- B. De foutloze standaardvorm van een toer valt steeds in het goede van U, het goede van O of het goede van OE.
- C. Variaties verhogen de waarde naar het zeer goede en tekortkomingen verlagen de waarde naar het voldoende.

VRAGEN EN ANTWOORDEN BIJ DE FLUITEN.

1. **Welke grondtonen komen voor bewaardiging bij de fluiten voor?**
De U, O en OE.
2. **Welke is de medeklinker?**
De D.
3. **In welke toonlagen komen de fluiten voor?**
In alle toonlagen.
4. **Noem de standardeisen voor de fluiten?**
Zuivere klinker, juiste medeklinker, evenwicht tussen klinker en medeklinker, typische opeenvolging van de toerletter-grepen, en in voldoende aantal gebracht.
5. **Wanneer worden fluiten met 12 pnt. Gewaardeerd?**
Fluiten gebracht op O gevolgd door OE waarbij de O overheerst.
6. **Wanneer worden fluiten met 13 -14 pnt. Gewaardeerd?**
Op OE gebracht die niet geheel beantwoorden aan de standardeisen.
7. **Hoe moeten fluiten zijn die voor 17 – 18 pnt in aanmerking komen?**
Waarbij alle klinkers U, O en OE zonder onderbreking ten gehore worden gebracht
8. **Welke afwijkingen komen bij de fluiten voor?**
Slepend, vlak, breed neuzig, wazig, gedrukt stotend, hard en belegen.
9. **Wat zijn slepende fluiten?**
Grondtoon wordt te lang aangehouden.
10. **Wat zijn vlakke fluiten?**
Grondtoon met de klinker A.
11. **Wat zijn brede fluiten?**
Fluiten met de klinker EE of E.
12. **Wat zijn neuzige fluiten?**
Op EU gebracht met geopende snavel.
13. **Wat zijn belegen fluiten?**
Op EU, EE of E. Gebracht met gesloten gebracht, is een vorm van heesheid.
14. **Wat zijn wazige fluiten?**
De grondtoon is dan niet geheel helder.
15. **Wat zijn gedrukte fluiten?**
De nadruk ligt teveel op de medeklinker.
16. **Wat zijn stootfluiten?**
Medeklinker is te hard en de grondtoon te kort.
17. **Wat zijn harde fluiten?**
Fluiten die met een T beginnen.

HOOFDSTUK 10 DE KLINGEL EN KLINGELROL.

De klingel en de klingelrol worden gerekend tot de voldoende / eenvoudige toeren en kunnen ieder apart bewaardigd worden van 1 t/ m 3 punten.

<u>Klingel:</u>		<u>Klingelrol</u>	
Waardeklinker	IE	Waardklinker	IE
Medeklinker	L en H	Medeklinker	R
Voldoende	1 punt	Voldoende	1 punt
goed	2 punten	Goed	2 punten
Zeer goed	3 punten	Zeer goed	3 punten

Vanaf de opkomst van de keurschalen kwamen ze steeds apart op de keurlijsten voor. De klingeltoeren zijn ondanks de mindere belangrijkheid toch niet weg te denken in het gehele lied, omdat het verdwijnen van welke toer dan ook altijd een verarming van het totaallied is. Wanneer deze toeren op een zuivere heldere IE gebracht worden, kunnen ze het lied van de toch al melancholische zanger verlevendigen.

De tekst van de klingelrol kan weergegeven worden als: Rieriererie.

De tekst van de klingel kan weergegeven worden als: Hielhielhielhiel/Lielielielie.

De tekst is dus steeds IE + L soms ingezet met H of met L. De klingelrol is te beschouwen als een voorloper van de holrol. En de klingel wordt gezien als een voorloper van de holklingel. Voor beide toeren geldt de eis dat er een mooi evenwicht moet zijn tussen klinker en medeklinkers, een eis die overigens voor alle toeren geldt.

Omdat de klingel en klingelrol alleen maar gewaardeerd kunnen worden als ze gezongen worden op de IE, nemen ze in het toerenrepertoire van de Harzer een heel aparte plaats in.

Afwijkingen die bij deze toeren voorkomen vindt u onder de vragen over de klingel en klingelrol.

Uitgangspunten voor een beredeneerde systematische beoordeling van de klingeltoeren.

1. Klingeltoeren kunnen systematisch NIET als één geheel beoordeeld worden omdat het twee totaal verschillende toerstructuren zijn. De klingel licht afgezet en de klingelrol zuiver rollend.
2. Omdat de klingel en de klingelrol elk op zich beoordeeld moeten worden, is het duidelijk dat één toervorm maximaal drie punten kan scoren en de twee toervormen samen dus zes.
3. Een toervariant die in standaard uitvoering gezongen werd, werd steeds gewaardeerd precies in het midden van zijn klankgebied. Tekortkomingen aan de standaarduitvoering werkten verlagend en combinaties van toervarianten werkten verhogend in dat gebied. Deze beginselen kunnen voor de klingeltoeren niet van toepassing zijn omdat er:
 - A. per toer nog geen erkende varianten bestaan.
 - B. per toer beschouwd, de standaarduitvoering de maximaal haalbare prestatie is.

Uit het voorafgaande volgt dat de cijferbalk er als volgt uit moet zien.

CIJFERBALK VOOR HET BEWAARDIGEN VAN DE KLINGEL EN KLINGELROL

VOLDOENDE	1 punt	Klingels en klingelrollen die nauwelijks beantwoorden aan de standardeisen.
GOED	2 punten	Klingels en klingelrollen die niet geheel standaard gezongen worden.
ZEER GOED	3 punten	Klingels en klingelrollen die zuiver standaard gezongen worden.

Standaardeisen voor de klingel en klingelrol.

1. Zuivere klinker.
2. Juiste medeklinker.
3. Evenwicht tussen klinker en medeklinker.
4. Typische opeenvolging van de toerlettergrepen.
5. Van voldoende lengte.

Toelichting op de cijferbalken.

1. Bij de klingel en de klingelrol kunnen de beoordelingen voldoende, goed en zeer goed niet gebaseerd zijn op klankgebieden omdat men bij deze toeren slechts één klankgebied kent.
2. De klingel en klingelrol hebben geen varianten wat bij alle overige toeren wel het geval is.
3. Bij de klingeltoeren heeft men twee totaal verschillend toervormen samengevoegd en wel de zuiver rollende toervorm van de klingelrol en de afgezette toervorm van de klingel. Daar de gehele toerbeoordeling berust op de driedeelbaarheid volgt daaruit dat de samenvoeging van twee gelijkwaardige toeren altijd een even getal moet opleveren.

Vragen en antwoorden over de klingel en klingelrol.

1. **Wat is een klingel?**
Een eenvoudige toer in onderbroken vorm ,grondtoon IE
2. **Wat is een klingelrol?**
Een eenvoudige toer in ononderbroken vorm, grondtoon IE, medeklinker R.
3. **Zijn klingel en klingelrol van hoge waarde?**
Nee, ze staan op de laagste plaats van de waardetoeren.
4. **Waarom staan ze op de laagste plaats?**
Omdat ze slechts op één klinker voorkomen en daardoor geen variaties kennen in de grondtoon.
5. **Noem de standaardeisen voor de klingel en de klingelrol?**
Zuivere klinker, juiste medeklinker, evenwicht tussen de klinker en medeklinker, typische opeenvolging van de toerlettergrepen en van voldoende lengte.
6. **Welke afwijkingen komen bij de klingels voor?**
Slepende en wazige klingels.
7. **Welke afwijkingen komen bij de klingelrollen voor?**
Wazige en harde klingelrollen.
8. **Wat is een slepende klingel?**
De grondtoon wordt te lang aangehouden.
9. **Wat is een harde klingelrol?**
Wanneer de vogel teveel drukt op de R.
10. **Wat verstaan we onder een wazig klingel/klingelrol?**
De grondtoon is IE , echter niet helder.
11. **Wanneer geven we één punt voor de klingel/klingelrol?**
Voor klingels/klingelrol die nauwelijks beantwoorden aan de standaardeisen.

HOOFDSTUK 11 HET KLANKBEELD

Het toekennen van punten voor indruk ook wel klankbeeld genoemd is minder individu afhankelijk gemaakt, door de gunning te koppelen aan de gezongen punten behaald op de 4 basistoeren. Gegarandeerde uniformiteit.

Als basistoer wordt onderscheiden: de Holrol, Knor, Holkringel en Fluiten. Er kan van 0 t/m 9 punten voor klankbeeld gegeven worden.

De Methodiek:

53 punten of minder 0 punten.

54, 55 en 56	1 punt
57, 58 en 59	2 punten
60, 61 en 62	3 punten
63, 64 en 65	4 punten
66, 67 en 68	5 punten
69, 70 en 71	6 punten
72, 73 en 74	7 punten
75, 76 en 77	8 punten
78 en hoger	9 punten

Wanneer er punten in mindering gebracht worden zgn. strafpunten in de rubriek "foutieve toeren", dan dient het klankbeeld daarop aangepast te worden. Foutieve toeren worden bestraft met 1 tot 3 punten aftrek.

HOOFDSTUK 12 DE STAMHARMONIE

Voor de rubriek stamharmonie staan de keurmeesters drie punten ter beschikking. De stamharmonie vormt een onverbreekbaar geheel met de interpretatie van het gehele harzerlied. Cijfers voor stamharmonie geven aan dat er niet vier willekeurige vogels voor de keurmeester hebben gezongen, maar dat de keurmester heeft vastgesteld dat deze vier vogels van éénzelfde kweekrichting stammen. Hoe duidelijker de zangeenheid naar voren komt des te hoger kan de stamharmonie bewaardigd worden. Het is voor de cultivering van de verschillende zangrichtingen nodig dat de kwekers zich toeleggen op de kweek van vogels met voor die kweekrichting kenmerkende eigenschappen. Hoewel er maar drie punten mee te verdienen zijn zal het duidelijk zijn dat deze drie punten zeer belangrijk zijn. Het al of niet hebben van stamharmonie is ook een eis die dwingend is voor de inschrijving in het zangprestatieboek. Wanneer punten voor stamharmonie onder de totaalpunten van de stam staan is dat een grote voldoening voor de kweker, en een bewijs van zangeenheid in de vogels. Het is daarom duidelijk dat nimmer een punt voor stamharmonie kan worden toegekend wanneer er geen gelijkheid in zang tussen de vier vogels is, welke de stam vormen. Het kan voorkomen dat de harmonie bij twee van de vier of bij drie van de vier bijna volmaakt aanwezig is maar dat de vierde vogel er totaal niet bij past, dan kan er geen punten voor stamharmonie gegeven worden. Het kan ook zijn dat de vier vogels voor tweederde gedeelte van hun lied perfect harmoniëren en daarna elkaar alleen nog maar tegenwerken, ook dan is er geen sprake van volledige harmonie. Het zal duidelijk zijn dat de maximale score voor stamharmonie moeilijk te bereiken is.

De eisen voor stamharmonie zijn:

- a. Het lied moet hetzelfde zijn. Aangezien het lied bestaat uit een opeenvolging van toeren, moeten de vier vogels hetzelfde toerenrepertoire hebben dat wil dus zeggen ze moeten niet alleen dezelfde toeren hebben maar ze ook nog eens in dezelfde volgorde voordragen..
- b. Het geluid moet hetzelfde zijn. Dat betekent dat de toerwaardering per toer beschouwd vlak bij elkaar moet liggen dit geldt voor alle vier de vogels.
- c. Ook de zangijver van de vier vogels moet elkaar benaderen. Ze mogen niet voor elkaar onder doen!

Bij middelmatige vogels kan stamharmonie gegeven worden, en het is daarom duidelijk dat de zangkwaliteit niet bepalend is voor de toekenning van punten voor stamharmonie.

Puntgaaf zingende middelmatige vogels kunnen met recht punten voor stamharmonie krijgen terwijl een enorm diepe stam soms met recht geen punten voor harmonie verdiend.

De punten voor stamharmonie zijn een extra beloning voor de kweker.

Samenvatting:

Bovengenoemde eisen a + b + c overwegend op U is 1 punt.

Bovengenoemde eisen a + b + c overwegend op O is 2 punten.

Bovengenoemde eisen a + b + c overwegend op OE is 3 punten.

VRAGEN EN ANTWOORDEN OVER STAMHARMONIE.

1. **Wat verstaan we onder stamharmonie?**
Dit is de gelijkheid van toeren, van voordracht van geluid en van zangjiver.
2. **Welke waarde moet men hechten aan punten voor stamharmonie?**
De punten voor stamharmonie zijn voor de kweker het bewijs dat hij op de goede weg is.
3. **Hoeveel punten zijn er ter beschikking?**
Te verdelen zijn drie punten.
4. **Maximaal hoeveel punten kan een stam met inbegrip van harmonie krijgen?**
Maximaal 399 punten.
5. **Heeft het uiterlijk van een vogel invloed op de punten van stamharmonie?**
Uiterlijke verschijningsvorm heeft met stamharmonie niets te maken.
6. **Is er een verband tussen hoge toerpunten en stamharmonie?**
Neen, geen verband.
7. **Kan een stam vogels zonder zeer goede toeren (OE-gebied) toch drie punten voor harmonie hebben?**
Als de harmonie volmaakt aanwezig is, zijn de drie punten beslist te verantwoorden.

HOOFDSTUK 13 DE PREDIKAATPUNTEN

De predikaatpunten vormden een uitbreiding van het prijzenstelsel en vormden mogelijk een verbetering daarvan. De predikaatpuntenprijzen werden in de vorm van geldbedragen aan de kwekers uitbetaald. Naderhand is dit veranderd. De TC maakte zich sterk voor een andere zienswijze. Nu wordt meer de nadruk gelegd op het kweken van toeren in het zeer goede, die extra beloond worden met predikaatpunten. Waar steeds gestreefd is naar een systematische beoordeling, kon het niet uitblijven dat ook hier een systematiek is bedacht voor het toekennen van de predikaatpunten. Ook zijn predikaatpunten belangrijk voor een inschrijving in het zangprestatieboek en natuurlijk voor de prijsbepaling bij gelijk eindigende stammen, stellen en enkelingen. De klingeltoeren zijn niet opgenomen in het stelsel vanwege hun geringe klankomvang en geringe variaties. De methodiek voor het toekennen van predikaatpunten is erg simpel, alle hoofd – en middentoeren krijgen hun eerste predikaatpunt zodra ze gebracht worden in het zeer goede.

Schematisch overzicht :

Holrollen	19	20	21	22	23	24	25	26	27
Knorren	19	20	21	22	23	24	25	26	27
Waterrollen	19	20	21	22	23	24	25	26	27
Predikaatpunten	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Schokkels	13	14	15	16	17	18			
Holkingels	13	14	15	16	17	18			
Fluiten	13	14	15	16	17	18			
Predikaatpunten	1	2	3	4	5	6			

Ook in het predikaatpuntenstelsel komt de driedeelbaarheid tot uitdrukking.

Vragen en antwoorden over de predikaatpunten.

1. Wat was de oorspronkelijk bedoeling van de predikaatpunten?

Een beloning in geld voor de kweker die met weinigtoerenvogels buiten de wedstrijdprizen vielen.

2. Wat is het nut van het toekennen van de predikaatpunten?

De kweker wordt doordrongen van het feit dat hij aan toeren in het zeer goede zijn aandacht moet geven.

3. Wanneer spelen de predikaatpunten een rol?

Bij de prijsbepaling van gelijk eindigende stammen stellen en enkelingen en bij inschrijving in het zangprestatieboek.

HOOFDSTUK 14 TOERAFWIJKINGEN EN FOUTIEVE TOEREN.

Toerafwijkingen kunnen bij alle toeren voorkomen en zijn te herleiden tot afwijkingen in klinker afwijkingen in de medeklinker en afwijkingen in structuur. De afwijkingen zijn terug te vinden in het overzicht op blz. 47.

Tot de foutieve toeren (onwelluidende klank) rekenen we:

- a. De ophaal;
- b. De zwier.

a. Ophaal wordt gebracht met de klinkers : I, IE, É, EU.

Medeklinkers : : TZ, TRS, CK, G, ST.

De foutieve toeren kunnen bestraft worden van 1 t/m 3 punten.

1 strafpunt : lichte zwakke ophaal.

2 strafpunten : harde korte ophaal.

3 strafpunten : schrille lange ophaal.

b. Zwier wordt gebracht met de klinkers : I, É.

medeklinkers : R, S, B, Z.

De zwieren ontstaan hoofdzakelijk door het sterk naar voren treden van de medeklinkers waardoor de grondtoon wordt teruggedrongen.

1 strafpunt : lichte zwier.

2 strafpunten : harde brede zwier.

3 strafpunten : neuzige scherpe zwier.

Vragen en antwoorden bij de toerafwijkingen

1. Welke twee vormen komen in aanmerking voor bestraffing?

- a. Afwijkingen bij waardentoeren
- b. Foutieve toeren

2. Wat zijn fouten bij waardentoeren.

Alle afwijkingen in klinkers, medeklinkers en structuur. Deze bestraffing kan plaatsvinden door vermindering van waardepunten

3. Wat zijn foutieve toeren?

Onwelluidende klankvormen, welke niet in het Harzerlied thuishoren.

4. Welke zijn de twee foutieve toeren?

- a. De ophaal.
- b. De zwier.

OVERZICHT VAN DE AFWIJINGEN BIJ DE WAARDETOEREN.

	Afwijking klinker/klank						Afwijking Medeklinker	Afwijking structuur
Holrollen	Neuzig	wazig	belegen	vlak	breed	waterig	hard	
Knorren	Neuzig	wazig	belegen	vlak	breed	waterig		los
Waterrollen	Neuzig		belegen	vlak	breed		hard	
Schokkels	Neuzig	wazig	belegen		breed		stotend	slepend gerekt
Kloeken		wazig		vlak	breed		stotend hard	slepend getrokken
Holkingels	Neuzig	wazig	belegen	vlak	breed		stotend	slepend
Fluiten	Neuzig	wazig	belegen	vlak	breed		stotend hard/gedrukt	slepend getrokken
Klingels		wazig						slepend
Klingelrollen		wazig						

HOOFDSTUK 15 ZANGSTAMMEN EN STAMVORMING.

In de Harzersport werden de volgende zangrichtingen ofwel zangstammen genoemd:

- DE HOLROLSTAM.
- DE KNORSTAM.
- DE KOLLERSTAM.
- DE KLOEKSTAM.
- DE SCHOKKELSTAM
- DE WATERROLLSTAM.

Onder een stam verstond men toen, een groep vogels, die uitblonken in één van de bovengenoemde toeren en hun lied aanvulde met enkele andere toeren. Om deze zangstammen tot ontwikkeling te brengen was een beoordelingssysteem nodig, dat aan de verschillende zangrichtingen gelijke kansen bood. In deze fase van de zangsport stond nog niet precies vast welke toeren het beste pasten bij een bepaalde stam. Er werd dan ook nog veel geëxperimenteerd. Het systeem Wolff voorzag in die ontwikkelingen, door elk van de bovengenoemde toeren in het keursysteem op te nemen onder de hoofdtoeren.

Wanneer wij nu over stamvorming praten en we noemen het, het fokken van een groep vogels naar persoonlijke smaak dan zal duidelijk zijn dat de huidige stamvorming anders is dan vroeger. Onze mogelijkheden zijn ook beperkter, immers op onze keurschaal komen nog maar drie hoofdtoeren voor en als we de waterrollen buiten beschouwing laten, dan zouden er nog maar twee stammen kunnen bestaan, namelijk de holstam en de knorstam.

Wij zijn allemaal in het bezit van een hol-knorstam, een stam die uitblinkt in hol en knor aangevuld met enkele andere toeren. Wanneer wij andere vogels aanschaffen is er feitelijk geen sprake van kruisen van stammen. Wij "kruisen" de ene holknorstam met de andere holknorstam. Toch wordt in de kanariesport een dergelijke handelwijze als kruising bestempeld. Een waarheid omdat het toerenrepertoire van de beide holknorstammen nog aardig verschillend kan zijn.

Wij hebben bij onze stamvorming drie mogelijkheden:

- A. Het cultiveren en behouden van de zangmogelijkheden die in een stam aanwezig zijn en trachten daarin het hoogst mogelijke te bereiken.**
- B. Het inkweken van een toer in beter kwaliteit. Bv. Verbeteren van het hol in een stam.**
- C. Het inkweken van een geheel nieuwe toer, die in de stam nog niet aanwezig was, daarvoor wordt de schokkel of kloek vaak gekozen.**

Voor het inkweken van een toer in betere kwaliteit en voor het inkweken van een geheel nieuwe toer zal men gebruik moeten maken van bepaald fokschema's, en daarnaast voorzang moeten uitbuiten. Aangeraden worden de schema's van Weyling. Deze parallelparingen kunnen gebruikt worden voor stambehoud, voor stamverbetering en voor stamvernieuwing.

Voor zover de verschillen berusten op erfelijke aanleg, zij kunnen ook het gevolg zijn van uiterlijke omstandigheden, kan en kruising in dit opzicht uitkomst bieden. Enig inzicht in de WETTEN VAN MENDEL is dan ook een noodzakelijke eis.

Vragen over zangstammen en stamvorming.

- 1. Wat verstaan we onder stamverbetering?**
Het infokken van een toer in betere kwaliteit dan die van de eigen stam.
- 2. Wat verstaan we onder stamvernieuwing of stamuitbreiding?**
Het infokken van een toer die in onze stam niet aanwezig was.
- 3. Wat verstaan we onder stambehoud of stamvoortzetting?**
Behouden van de goede zangmogelijkheden die in de stam aanwezig zijn.
- 4. Waarop berusten de parallelparingen van Weyling?**
Op het bij elkaar brengen van gelijke erfactoren, door verantwoorde inteelt.

HOOFDSTUK 16 KLEURZANGKANARIES.

De combinatie van twee hoogontwikkeld specialisme, de zangkanarie en de kleurkanarie, zou men terecht als ideaal van kweekkunst mogen beschouwen. In het verleden zijn met wisselend succes pogingen ondernomen om het fraaie verenpakje te combineren met een fraai liedje. Een geliefd uitgangspunt vormde daarbij de dominant witte kanarie, die ook bekend is onder de naam Duits wit. De verklaring ligt voor de hand omdat men door eenvoudige kruisingen met zuiver gele Harzers al meteen op witte nakomelingen kan rekenen. De Duits witte bieden de mogelijkheid om steeds opnieuw terug te vallen op gele Harzers indien de zang niet naar wens is. Het maakt geen verschil of men uitgaat van witte poppen en die paart aan gele Harzer mannen of omgekeerd. De zangkwaliteit van de Duits witte is al tientallen jaren op een niveau dat niet of nauwelijks onder doet voor de klassieke Harzer. Iedereen kan de Duits witte aanschaffen en meteen wedstrijdvogels kweken uit zijn gele Harzerstam.

Kleuren welke als eerste voor de kleurzang in aanmerking komen zijn kruisingen met bestaande zuivere Harzerkleuren te weten de gele en de groene. De gele is het uitgangspunt voor de dominant – en voor de recessief witten, en de groene Harzer is het uitgangspunt voor bijvoorbeeld bruin, agaath, isabel en opaal of blauw.

De twee grootste hindernissen die de kleurzangkweker zal moeten nemen zijn de bontvorming en de zang van de kleurkanarie. We kunnen vaststellen dat de kruisingsproducten van deze twee kanarierassen in hun zang een hele reeks tussenvormen laten horen, van iets minder luid via iets Harzerachtig en enigszins dragelijk tot een redelijk Harzerliedje met gesloten snavel. Het is een lange weg waarbij steeds teruggegrepen moet worden naar de groene Harzerstam. Zuiver groene Harzerstammen treffen we niet zo vaak aan!. Geduld en samenwerking met andere hardnekkige kleurzangkwekers komt de ontwikkeling ten goede. De kweek van kleurzangkanaries is een brug naar de kleurzangkweker en bruggen zijn verbindingswegen en geen barrières.

De spelvorm wordt vergroot omdat de kleurzangkweker zowel in de zangafdeling als in de kleurafdeling in kan zenden. Het opstarten van een kleurzang kan het beste geschieden samen met één of meer sportvrienden omdat de mogelijkheden ruimer worden door het uitwisselen van kweekvogels. Bij elk experiment is het belangrijk dat er flink wat vogels gefokt worden en bij kleurzang vallen er in de eerste fase flink wat vogels uit omdat men moet selecteren op zang en op kleur. Voor de prijsbepaling moeten de punten voor zang en voor kleur bij elkaar worden opgeteld omdat het twee totaal verschillende beoordelingen zijn. Dit gebeurt reeds op de COM wedstrijden. Een sport die leeft zoekt nieuwe wegen!